

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ

ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ

Державна наукова установа

ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЗБІРНИК

2025

mon.gov.ua

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ
ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ
Державна наукова установа

ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЗБІРНИК

Київ
2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА	5
1.1. Функціонування системи дошкільної освіти в умовах збройної агресії рф проти України: організація освітнього процесу, наслідки руйнувань і пошкоджень закладів освіти, створення безпечних умов для дітей	6
1.2. Педагогічні працівники закладів дошкільної освіти	8
1.3. Охоплення навчанням і забезпечення рівного доступу дітей до дошкільної освіти	9
1.4. Міжнародна підтримка дошкільної освіти України	10
2. ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА	12
2.1. Функціонування загальної середньої освіти в умовах збройної агресії рф проти України: реалізація реформ, організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов	13
2.2. Кадрове забезпечення	17
2.3. Доступ до освіти та охоплення навчанням	18
2.4. Міжнародна та проектна підтримка	22
3. ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА	25
3.1. Функціонування позашкільної освіти в умовах збройної агресії рф проти України: організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов	26
3.2. Кадрове забезпечення	27
3.3. Доступ до освіти та охоплення навчанням	27
3.4. Міжнародна підтримка позашкільної освіти України	27
4. ПРОФЕСІЙНА (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА) ОСВІТА	29
4.1. Функціонування професійної (професійно-технічної) освіти в умовах збройної агресії рф проти України: організація освітньої діяльності, реалізація освітніх реформ, створення безпечних умов, руйнування та пошкодження закладів освіти	30
4.2. Кадрове забезпечення	31
4.3. Доступ до освіти та охоплення навчанням	31
4.4. Міжнародна та проектна підтримка	32
5. ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА	33
5.1. Функціонування фахової передвищої освіти в умовах збройної агресії рф проти України: організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов, реалізація освітніх реформ	34
5.2. Працівники (викладацький склад) закладів фахової передвищої освіти	35
5.3. Охоплення навчанням та забезпечення рівного доступу до фахової передвищої освіти	36
5.4. Міжнародна співпраця	37
6. ВИЩА ОСВІТА	39
6.1. Функціонування вищої освіти в умовах збройної агресії рф проти України: організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов	40
6.2. Викладацький склад закладів вищої освіти	43
6.3. Охоплення навчанням та забезпечення рівного доступу до вищої освіти	43
7. ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ	46
ВИСНОВКИ	49

ВСТУП

Цей інформаційно-аналітичний збірник підготовлено до щорічної серпневої конференції і є важливим інструментом, що узагальнює та систематизує головні досягнення і стратегічні виклики, які постали перед освітньою системою України. Він традиційно слугує надійним джерелом статистичних та аналітичних даних для широкого кола стейкхолдерів – освітян, управлінців, науковців та міжнародних партнерів. Матеріали збірника дозволяють не лише об'єктивно оцінити результати роботи за минулий рік, але й визначити пріоритетні напрями розвитку та сформувати на основі доказової інформації підґрунтя для відкритого й конструктивного професійного діалогу.

Поточний навчальний рік українська освіта функціонувала в умовах повномасштабного воєнного стану, що створювало безпрецедентні виклики для всіх її рівнів. Внаслідок повномасштабної збройної агресії РФ, яка продовжується, відбувалося руйнування значної частини освітньої інфраструктури, здійснювалося вимушене внутрішнє та зовнішнє переміщення мільйонів учасників освітнього процесу, українські освітяни змушені були адаптувати формати навчання та впроваджувати масштабні заходи безпеки. Водночас завдяки спільним зусиллям Міністерства освіти і науки України, органів місцевого самоврядування та міжнародних партнерів вдалося забезпечити безперервність освітнього процесу, продовжити впровадження ключових реформ та продемонструвати незламну стійкість національної освітньої системи.

У 2024/2025 н. р., попри надскладні обставини, продовжувалася реалізація комплексних реформ на всіх рівнях освіти. Зокрема, у сфері дошкільної освіти було ухвалено новий Закон України «Про дошкільну освіту» та розпочато імплементацію оновленого Державного стандарту, що закладає основи для розвитку дитини в ранньому віці. У сфері загальної середньої освіти продовжувалася реалізація реформи «Нова українська школа» та велася активна підготовка до запровадження Державного стандарту профільної середньої освіти. Професійна (професійно-технічна) освіта сфокусувалася на модернізації підготовки фахівців для відбудови критичних галузей економіки, активно розвиваючи дуальну форму навчання. Фахова передвища та вища освіта зосередилися на індивідуальній підтримці студентів, поглибленні міжнародної співпраці та розширенні академічної мобільності для інтеграції в європейський освітній простір.

Невід'ємною складовою стійкості та розвитку стала потужна міжнародна та проєктна підтримка. Такі партнери, як ЮНІСЕФ, the LEGO Foundation та інші організації, надали суттєву допомогу у відновленні закладів освіти, забезпеченні їх сучасним обладнанням, вдосконаленні професійного розвитку педагогів, розбудові інклюзивного освітнього середовища тощо. Реалізовано низку цільових проєктів, спрямованих на подолання освітніх втрат, підтримку ментального здоров'я учасників освітнього процесу, цифрову трансформацію та розвиток ключових компетентностей учнів.

Таким чином, навіть в умовах повномасштабної агресії та складних безпекових викликів, система освіти України зберігає і посилює інституційну спроможність забезпечувати доступність і високу якість освітніх послуг. Водночас вона послідовно виконує завдання, пов'язані з інтеграцією до європейського освітнього простору, гармонізує стандарти та розширює міжнародну співпрацю.

1. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

1.1. Функціонування системи дошкільної освіти в умовах збройної агресії РФ проти України: організація освітнього процесу, наслідки руйнувань і пошкоджень закладів освіти, створення безпечних умов для дітей

Міністерство освіти і науки України (МОН) разом із місцевими органами управління освітою докладають максимум зусиль, щоб у складних умовах воєнного стану зберегти мережу закладів дошкільної освіти, а кожна українська дитина – зокрема діти з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та з особливими освітніми потребами (ООП) – мала доступ до якісної дошкільної освіти.

У 2025 році Україна здійснила важливий крок до трансформації системи дошкільної освіти – з

1 січня вступив у дію новий Закон України «Про дошкільну освіту», який став основою для формування цілісної, якісної та доступної системи освіти для дітей раннього та дошкільного віку. Законом закладено основні принципи, завдання та структуру дошкільної освіти, гарантовано безкоштовний доступ до освіти для дітей дошкільного віку і забезпечено інклюзивність освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Основними вимогами Закону є:

- **гарантоване право кожної дитини на здобуття дошкільної освіти**, включно з дітьми, які проживають на тимчасово окупованих територіях, у зонах бойових дій, мають інвалідність або перебувають у складних життєвих обставинах;
- **запровадження сучасних типів організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти (ЗДО)**, що включає: ясла, дитячий садок, спеціальний садок, мобільний дитячий садок, сімейний (родинний) садок, міні-садок, центр розвитку дитини, центр педагогічного партнерства;
- **зміна змісту дошкільної освіти**, з акцентом на формування компетентностей, самостійності, критичного та креативного мислення, а також готовності до навчання впродовж життя;
- **запровадження нових форм здобуття дошкільної освіти** – очна (денна), мережева, дистанційна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, – що створює гнучке середовище для доступу до якісної освіти відповідно до умов проживання дитини;
- **запровадження принципів інклюзивності, доступності та дитиноцентризму** як ключових орієнтирів освітньої політики у сфері дошкільної освіти;
- **посилення ролі органів місцевого самоврядування**, а також визначення повноважень органів виконавчої влади щодо формування та реалізації політики в цій сфері.

Для імплементації закону в 2024–2025 рр. розроблено й прийнято 57 нормативно-правових актів, що забезпечують практичну реалізацію його положень. Ці акти стосуються організації освітнього процесу, безпеки, фінансування, оцінювання якості, кадрової політики, інклюзивності й управління закладами дошкільної освіти.

Реалізація нового закону відповідає стратегічним завданням держави щодо розвитку людського капіталу, забезпечення рівних можливостей для кожної дитини та поступової гармонізації української системи дошкільної освіти з європейськими підходами до ECEC (Early Childhood Education and Care).

З метою практичного втілення положень цього закону та формування цілісної нормативної бази було ухвалено низку підзаконних актів, що унормовують різні аспекти функціонування системи дошкільної освіти. Зокрема, відповідними

постановами Кабінету Міністрів України затверджено:

– [Положення про типи організації освітньої діяльності в ЗДО](#)¹, що дало змогу урізноманітнити суб'єкти освітньої діяльності відповідно до потреб громади;

– Положення про спеціальний дитячий садок² – важливий документ, що деталізує умови організації освітньої діяльності для дітей з особливими освітніми потребами;

– Порядок утворення та функціонування спеціальних груп вихованців закладів дошкільної освіти³, що забезпечує додаткову гнучкість і доступність підтримки дітей з ООП у межах звичайних ЗДО.

Важливою складовою унормування системи є також накази Міністерства освіти і науки України, що деталізують форми здобуття дошкільної освіти. Так, у травні–червні 2025 року затверджено

низку положень, які регламентують очну (денну)⁴, дистанційну⁵, мережеву⁶, сімейну (домашню) форми⁷, а також форму педагогічного патронажу⁸. Це забезпечує широку варіативність освітніх траєкторій для дітей, які опинилися в різних життєвих обставинах.

Крім того, з метою врегулювання кадрових та організаційних питань затверджено оновлений Порядок зарахування, відрахування та переведення вихованців до державних і комунальних закладів дошкільної освіти⁹, Типове положення про конкурс на посаду керівника ЗДО¹⁰, Типові штатні нормативи закладів дошкільної освіти¹¹ (набирають чинності з 01.09.2025), що враховують структуру ЗДО (структурних підрозділів, у тому числі філій); розпорядок роботи ЗДО (груп); тип (типів) організації освітньої діяльності; кількості груп та їх наповнюваності; площі та санітарний стан приміщень, будівель і споруд. Ці документи сприяють відкритості, прозорості та рівному доступу до участі в управлінні закладами дошкільної освіти.

Особливої уваги заслуговує затверджене Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, яка здобуває дошкільну освіту¹², що набирає чинності з 01 вересня 2025 року, оскільки це положення створює нормативні засади для

міждисциплінарного підходу до підтримки розвитку дитини в дошкільному середовищі.

Таким чином, ухвалені законодавчі та нормативні акти формують сучасну, гнучку й інклюзивну систему дошкільної освіти, здатну реагувати на виклики часу та забезпечувати потреби кожної дитини в умовах воєнного стану й подальшого відновлення.

У межах комплексного оновлення системи дошкільної освіти Міністерство освіти і науки України також ініціювало підготовку нового Державного стандарту дошкільної освіти. Його мета – не лише забезпечити якість та послідовність освітнього процесу в ЗДО, а й створити сучасні, науково обґрунтовані орієнтири для розвитку, виховання й навчання дітей дошкільного віку з урахуванням їхніх вікових особливостей, освітніх потреб і потенціалу. Цей документ має стати ключовим інструментом для реалізації положень нового Закону України «Про дошкільну освіту». Наразі завершено громадське обговорення проєкту Державного стандарту, що є важливою складовою демократичного підходу до формування освітньої політики й дозволяє залучити до процесу фахівців, освітянську спільноту, батьків і громадські організації. Це сприяє не лише прозорості, а й глибшому осмисленню практичної реалізації нових підходів до дошкільної освіти.

За даними Держстату станом на 1 січня 2025 р. звітність подали **12 833** ЗДО. Згідно з оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 01 червня 2025 р. безпосередньо освітні послуги надавали **11 810** ЗДО, водночас **1568** ЗДО перебувають у стані призупинення статутної діяльності. Окрім цього, **910** ЗДО опинилися на окупованих територіях. Станом на 11 серпня 2025 р. **зруйновано 131 ЗДО**: Донецька область – **42**, Харківська – **30**, Херсонська – **29**; Миколаївська – **14**, Київська – **8**, Луганська – **6**, Сумська – **2**; **пошкоджено 1339 ЗДО**: Харківська – **285**, Донецька область – **166**, Дніпропетровська – **148**, Херсонська – **127**, Миколаївська – **104**, Київська – **78**, місто Київ – **78**, Сумська – **68**, Чернігівська – **60**, Луганська – **55**, Запорізька – **40**, Житомирська – **32**, Хмельницька – **32**, Одеська – **21**, Черкаська – **20**, Полтавська – **11**, Львівська – **4**, Вінницька – **3**, Кіровоградська – **3**, Волинська – **2**, Івано-Франківська – **2**.

Водночас проводяться відновлювальні роботи (поточний або капітальний ремонт) зруйнованих / пошкоджених ЗДО. Станом на 11 серпня 2025 р. проведено відновлювальні роботи **570** ЗДО: Харківська область – **86**, Київська – **75**, Донецька – **64**, Миколаївська – **62**, м. Київ – **53**, Дніпропетровська – **49**, Чернігівська – **32**, Житомирська – **32**, Хмельницька – **32**, Сумська – **23**, Одеська – **15**, Запорізька – **12**, Черкаська – **12**, Полтавська – **8**, Херсонська – **6**, Львівська – **4**, Вінницька – **2**, Кіровоградська – **2**, Волинська – **1**.

Упродовж 2024/2025 н. р. спостерігалось збільшення кількості ЗДО, що відновлюють свою роботу та приймають вихованців, – з **11 749** закладів у вересні 2024 р. до **11 810** закладів у червні 2025 р.

В умовах воєнного стану дітям дошкільного віку ЗДО надають послуги в очному, змішаному й дистанційному форматах. Упродовж навчального

року, з вересня 2024 р. до травня 2025 р., поступово зростала частка ЗДО, які працюють у звичному (очному) або змішаному форматі (рис. 1.1).

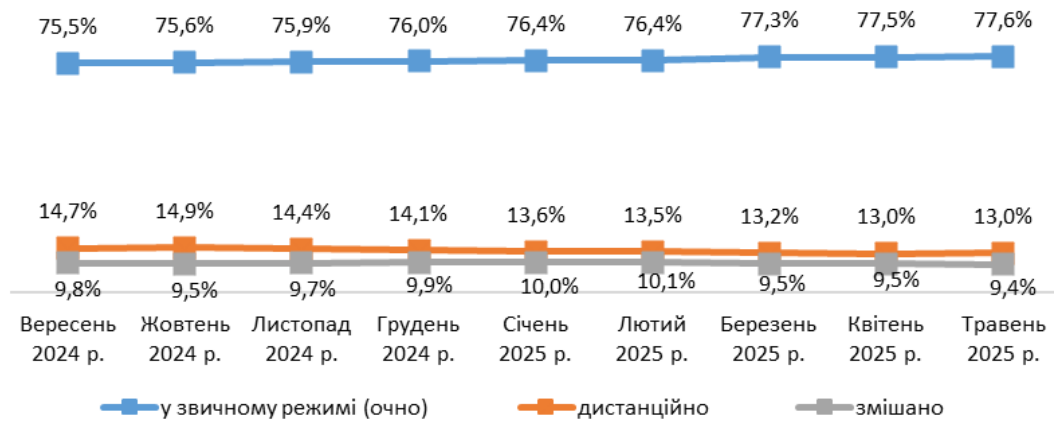

Рис. 1.1. Динаміка розподілу ЗДО за формами організації освітнього процесу
впродовж 2024/2025 н. р., %

Побудовано за оперативними даними Dashboard.

МОН передусім зосереджується на створенні безпечного середовища для надання освітніх послуг у закладах дошкільної освіти і спільно з місцевими органами управління освітою активно шукає нестандартні рішення для надання освітніх послуг в умовах війни. Як діяти педагогам ЗДО в ситуаціях небезпеки представлено в посібнику «План реагування на надзвичайні ситуації вихователя закладу дошкільної освіти»¹³, який входить до рекомендацій МОН для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні.

У Харкові вже функціонують три дитячі садки, розташовані в метро, де діти можуть продовжувати навчання в безпеці. За підтримки ЮНІСЕФ вдалося перевести заклади дошкільної освіти на змішану форму навчання, що дало можливість додатково охопити дошкільною освітою 76 тисяч дітей по всій країні і навіть у прифронтових районах.

Батьки тепер беруть активнішу участь в освітньому процесі, що сприяє подоланню освітніх втрат. Педагоги надають консультаційну підтримку батькам, допомагаючи їм адаптуватися до нових умов. Завдяки облаштуванню укриттів, збільшується частка закладів, що працюють в очному режимі та приймають дітей.

На сьогодні триває адаптація приміщень дитячих садків до вимог цивільного захисту та реалі-

зація державної грантової програми зі створення укриттів у закладах дошкільної освіти.

МОН у співпраці з донорами розроблено типові проекти протирадіаційних укриттів. Ці рішення публічно доступні на платформі «Моя фортеця»¹⁴ і слугують стандартом для ефективного планування та реалізації будівництва укриттів у дитячих садках. МОН системно координує ресурси донорів на потреби у сфері безпеки в дошкільлі. У межах проєкту «Моя фортеця» уже побудовано та відремонтовано 82 укриття у ЗДО за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та 4 укриття профінансовано Фондом The LEGO Foundation. ЮНЕСКО взяло зобов'язання щодо підтримки додаткових об'єктів.

За оперативними даними з регіонів станом на 11 серпня 2025 р. загальна кількість об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, які використовуються закладами дошкільної освіти, становить – **8 262**, що дає можливість організувати освітню діяльність в очному форматі. Ще **565** ЗДО наразі будують або облаштовують укриття, водночас **3 559** закладів не мають укриття. Отже, безпека дітей у ЗДО та будівництво й облаштування захисних споруд залишаються вкрай важливим питанням.

1.2. Педагогічні працівники закладів дошкільної освіти

За даними Держстату станом на 1 січня 2025 р. у ЗДО облікова кількість штатних педагогічних працівників становила **115 654** особи, серед них **3 806** практичних психологів.

Згідно з оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 01 червня 2025 р. дошкільна освіта була забезпечена кадрами на **91,8 %**: із дітьми в ЗДО працюють **100 413** педагогів (вакансії – 5 888 ставок), у т. ч. **3 764** практичних психологів. Кадрове забезпечення закладів дошкільної освіти практичними психологами і соціальними педагогами становить **72,7 %** (вакансії – 1 225 ставок).

1.3. Охоплення навчанням і забезпечення рівного доступу дітей до дошкільної освіти

За даними Держстату станом на 1 січня 2025 р. у ЗДО налічувалося **985 714** місць, у яких на обліку перебувало **845 596** дітей.

Згідно з оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 01 червня 2025 р. у ЗДО здобували освіту **740 907** вихованців в очному, змішаному й дистанційному форматах. Упродовж навчального року зросла чисельність дітей, які здобувають дошкільну освіту в очному чи змішаному форматі. Серед них 7,6 % внутрішньо переміщені здобувачі освіти, які отримують освітні послуги в 65,4 % ЗДО.

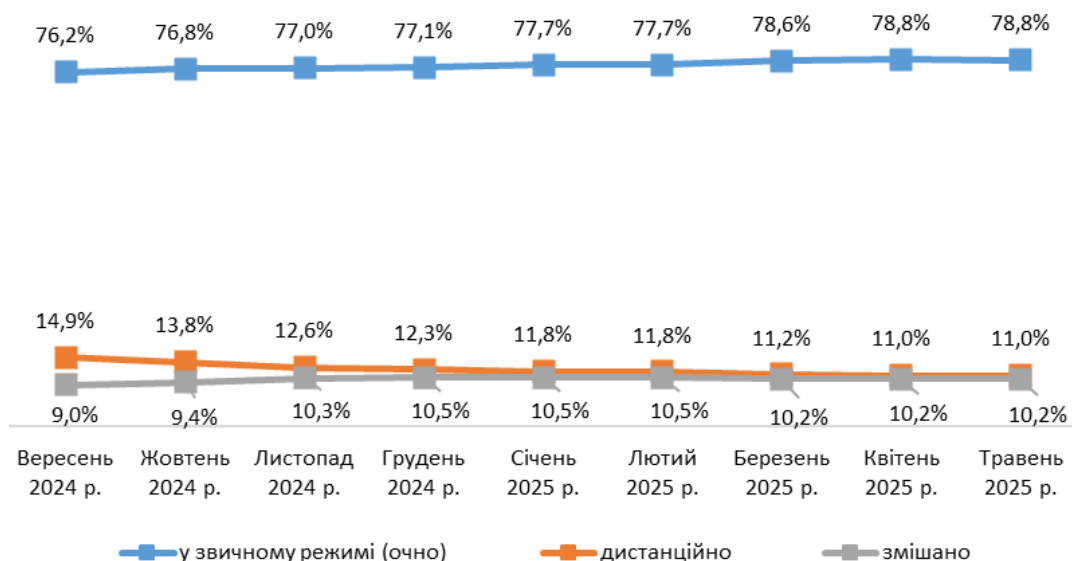

Рис. 1.2. Динаміка розподілу чисельності вихованців ЗДО за формами організації освітнього процесу впродовж 2024/2025 н. р., %

Побудовано за оперативними даними Dashboard.

Особлива увага приділяється освіті дітей з ООП. Створення інклюзивного освітнього середовища в дошкільній освіті базується на принципах доступності, рівності, підтримки та співпраці і реалізується через державну підтримку дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають дошкільну освіту.

За даними Держстату, освітній процес забезпечено для **13 132** вихованців з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в **7 030** інклюзивних групах ЗДО, та для **43 601** вихованця у **3 764** спеціальних групах ЗДО, **5 484** асистенти вихователів забезпечують особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу.

Окрім цього, через війну суттєво зросла кількість дітей-біженців і внутрішньо переміщених осіб, які також залучаються до навчання в садках, що вимагає особливих підходів до мовної та культурної адаптації. Держава дотримується принципу рівних можливостей для хлопчиків і дівчаток, усі освітні програми включають гендерний компонент, спрямований на формування середовища, вільного від стереотипів.

Упроваджено програми психологічної підтримки для дітей

На сьогодні активно впроваджуються програми психологічної підтримки для дітей, які постраждали, адже діти-переселенці та ті, хто стали свідками війни, потребують особливої турботи. У межах Національної програми психологічного здоров'я, ініційованої Оленою Зеленською, ство-

рено спеціальний курс для педагогів з надання першої психологічної допомоги учасникам освітнього процесу.

У сучасних умовах особливого значення набувають цифрові інструменти, що допомагають забезпечити безперервність розвитку та на-

вчання. Так, для батьків і вихователів створено Telegram-канал для спілкування [«Взаємодія: щоденні кроки до спільної радості»](#), на якому розміщено матеріали для спільної взаємодії батьків з дітьми, поради та безкоштовні консультації з фахівцями; а також інноваційну платформу [«Optima](#)

[Kids»](#)¹⁵ від «ЦЕНТРУ ОСВІТИ «ОПТИМА» для дітей старшого дошкільного віку. У додатку та на YouTube-каналі [Optima Kids](#) розміщено інтерактивні вправи, аудіоказки, майстеркласи, розвивальні та навчальні відео, які сприяють розвитку мислення та творчих здібностей дітей.

1.4. Міжнародна підтримка дошкільної освіти України

Завдяки фінансовій підтримки ЮНІСЕФ та за підтримки МОН Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація працівників дошкільної освіти» у 63 громадах було реалізовано проєкт «Покращення доступу до послуг дошкільної освіти в умовах надзвичайних ситуацій та раннього відновлення в Україні», який триває з квітня 2024 року до 31 серпня 2025 року. 618 педагогів працювали з дітьми молодшого, середнього, старшого дошкільного віку на 276 локаціях. Усі локації забезпечено ігровими наборами і канцтоварами. Завдяки реалізації проєкту 27 323 дитини отримали повноцінну дошкільну освіту за спеціально розробленими освітніми програмами.

Також з квітня 2024 року по сьогодні реалізується освітній проєкт за темою «Організаційно-педагогічні умови ефективного функціонування диверсифікованих моделей дошкільної освіти». У рамках проєкту було розроблено та апробовано в 10 областях алгоритм відкриття та імплементації різних типів організації освітньої діяльності; засоби та освітні інструменти щодо функціонування дошкільних підрозділів/філій, центрів педагогічного партнерства, мобільних садків, сімейних (родинних) відповідно до нового Закону «Про дошкільну освіту». Це дозволило охопити більшу кількість дітей, особливо у віддалених або кризових регіонах, де доступ до традиційних закладів дошкільної освіти є обмеженим і передбачає покращення якості дошкільної освіти та створення необхідних умов для розвитку дітей і роботи вихователів.

За підтримки ЮНІСЕФ на сайті МОН створено та функціонує онлайн-платформа НУМО з відео заняттями для дітей віком від 3 до 6 років, корисними порадами від фахівців; НУМО! бот – помічник у розвитку навичок у дошкільнят, «Підтримай дитину», «ЮНІСЕФ: спільнота для батьків»; електронний застосунок «Віздом: світ емоцій».

У рамках співпраці Міністерства освіти і науки України з The LEGO Foundation було реалізовано такі проєкти:

- підтримка українських дітей-біженців у Молдові та Румунії. Завдяки освітнім матеріалам, тренінгам для педагогів і психологічній підтримці LEGO Foundation сприяє розвитку дітей через гру та навчання, що допомагає успішно адаптуватися і відновитися після травми;
- «Сприяння освіті» в дошкільлі. З метою розширення проєкту в межах Меморандуму про взаєморозуміння між МОН та The LEGO Foundation було долучено 111 закладів дошкільної освіти в 10 областях України, що надало змогу охопити проєктом всі регіони України;
- курс з психосоціальної підтримки за шведською програмою соціально-емоційного розвитку дітей дошкільного віку Pearly Pals («Веселі друзі»).

МОН за підтримки міжнародних організацій здійснює заходи для забезпечення доступу до дошкільної освіти дітей України в умовах війни.

Джерела

¹ Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#Text>.

² Про затвердження Положення про спеціальний дитячий садок : постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 № 817. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-2025-%D0%BF#Text>.

³ Про затвердження Порядку утворення та функціонування спеціальних груп вихованців закладів дошкільної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2025 № 381. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2025-%D0%BF#Text>.

⁴ Про затвердження Положення про очну (денну) форму здобуття дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2025 № 747. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0991-25#Text>.

⁵ Про затвердження Положення про дистанційну форму здобуття дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 28.06.2025 № 926. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0996-25#Text>.

⁶ Про затвердження Положення про мережеву форму здобуття дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2025 № 746. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-25#n14>.

⁷ Про затвердження Положення про сімейну (домашню) форму здобуття дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 28.05.2025 № 786. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-25#n14>.

⁸ Про затвердження Положення про форму здобуття дошкільної освіти – педагогічний патронаж : наказ Міністерства освіти і науки України від 23.06.2025 № 895. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0995-25#Text>.

⁹ Про затвердження Порядку зарахування, відрядження та переведення вихованців до державних, комунальних закладів освіти для здобуття дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 14.02.2025 № 249. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0477-25#Text>.

¹⁰ Про затвердження Типового положення про конкурс на посаду керівника державного, комунального закладу дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.01.2025 № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0099-25#Text>.

¹¹ Про затвердження Типових штатних нормативів закладів дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.06.2025 № 844. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-25#Text>.

¹² Про затвердження Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, яка здобуває дошкільну освіту : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2024 № 1713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1982-24#Text>.

¹³ План реагування на надзвичайні ситуації вихователя закладу дошкільної освіти / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/ministerstvo_osvity_i_nauky_ukrayiny_2-5.pdf-1.pdf.

¹⁴ Моя фортеця / М-во освіти і науки України. URL: <https://fortetsia.gov.ua/kindergartens.html>.

¹⁵ Optima Kids : вебсайт. URL: <https://optima.kids/>.

2. ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

2.1. Функціонування загальної середньої освіти в умовах збройної агресії РФ проти України: реалізація реформ, організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов

Станом на 2024/2025 н. р. система повної загальної середньої освіти (ПЗСО) України продовжує працювати в умовах воєнного стану, що зумовлює численні виклики для всіх учасників освітнього процесу.

Пріоритетні напрями розвитку ПЗСО – забезпечення безпечного освітнього середовища, включно з облаштуванням укриттів, забезпечення для якомога більшої кількості дітей можливості повернутися до очного навчання, організація дистанційного або змішаного навчання залежно від безпекової ситуації, супровід та підтримка учнів, які перебувають за кордоном, підтримка психоемоційного стану учнів і педагогів. Трансформація системи загальної середньої освіти пов'язана з реалізацією реформи «Нова українська школа», зміною структури старшої профільної школи, цифровізацією управлінських і освітніх процесів, а також необхідністю адаптації освітнього контенту до умов воєнного часу. Актуальним залишається питання забезпечення рівного доступу до якісної освіти, особливо для дітей з тимчасово окупованих територій, внутрішньо переміщених осіб, дітей з особливими освітніми потребами, учнів із соціально вразливих груп.

У 2024/2025 н. р. в умовах воєнного стану продовжено системне реформування ПЗСО, що є складовою загальної стратегії розвитку національної освіти.

Для реалізації реформи НУШ у 2024/2025 н. р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 05.07.2024 № 796 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2024 році»¹, якою передбачено виділення коштів субвенції (загалом 1,5 млрд грн) на придбання засобів навчання та обладнання, комп'ютерної та мультимедійної техніки для кабінетів тих класів, в яких упроваджується Державний стандарт загальної середньої освіти (1,22 млрд грн – для 7-х класів НУШ на закупівлю засобів навчання, обладнання, комп'ютерного й мультимедійного обладнання для кабінетів природничих наук; 102,54 млн грн – для пілотних 8-х класів НУШ на закупівлю засобів навчання, обладнання, мультимедійного та комп'ютерного обладнання, меблів), навчальної та навчально-методичної

літератури, для учнів та педагогічних працівників. пілотних закладів загальної середньої освіти (69,24 млн грн на закупівлю навчальної та навчально-методичної літератури, а також підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти (100 млн грн – на підвищення кваліфікації: директорів, їхніх заступників і вчителів, які навчають 7-і класи НУШ, а також пілотних закладів освіти; підготовку та оплату праці тренерів-педагогів і надавачів послуг із професійної підтримки й допомоги освітянам (супервізорів)).

Державним бюджетом України на 2025 рік на Нову українську школу передбачені видатки в обсязі 2,15 млрд грн, з них на обладнання навчальних кабінетів – 2,0 млрд грн та на професійний розвиток учителів – 0,15 млрд грн.

Постановою КМУ від 31 грудня 2024 р. № 1554 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2025 році»² затверджено порядок та умови надання та розподіл субвенції на 2025 рік між обласними бюджетами, бюджетами територіальних громад та бюджетом м. Києва для придбання обладнання для кабінетів, зокрема на закупівлю засобів навчання та обладнання, комп'ютерного та мультимедійного обладнання для навчальних кабінетів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) комунальної форми власності:

- які здійснюють освітній процес відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі середньої освіти (базове предметне навчання) за очною формою, з поєднанням очної та дистанційної форми здобуття освіти;
- які реалізують всеукраїнський інноваційний освітній проєкт «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»;
- для навчальних кабінетів природничої, математичної та технологічної освітніх галузей для ЗЗСО комунальної форми власності, які беруть участь у реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти (далі – пілотні заклади профільної освіти).

Про субвенцію на Нову українську школу на 2025 рік (обладнання класів) Міністерством освіти і науки підготовлено лист від 10.01.2025 № 1/583-25³.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1513 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2025 році»⁴ затверджено порядок та умови надання субвенції; розподіл субвенції на 2025 рік між обласними бюджетами та бюджетом м. Києва для підвищення кваліфікації вчителів. Субвенція спрямовується на:

- підвищення кваліфікації педагогічних працівників: керівників, заступників керівників і вчителів закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) у 2025/2026 н. р., пілотних (9) класів;

- підвищення кваліфікації педагогічних працівників: керівників, заступників керівників і вчителів закладів загальної середньої освіти, які беруть участь у реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти у 2025/2026 н. р. в пілотних (10) класах;

- підготовку тренерів-педагогів, супервізорів та оплату їх послуг.

Загальний обсяг субвенції з державного бюджету складає 150 млн грн. Розподіл субвенції між обласними бюджетами та бюджетом м. Києва здійснюється пропорційно кількості вчителів, які забезпечують здобуття освіти учнями 5–11(12) класів ЗЗСО на основі інформації, що міститься в програмно-апаратному комплексі «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту».

Про субвенцію на Нову українську школу на 2025 рік (професійний розвиток учителів) МОН підготовлено лист від 09.01.2025 № 1/457-25⁵.

Реформа «Нова українська школа»: ключові ініціативи та стратегічні цілі

Міністерство освіти і науки України актуалізувало стратегічні пріоритети й цілі своєї діяльності на середньостроковий період до 2027 року, зокрема для подолання викликів, пов'язаних із військовою агресією РФ, виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, положень Цілей сталого розвитку, положень Візії майбутнього освіти і науки України, з використанням методології управління, орієнтованого на результат (Results-Based Management)⁶.

У загальній середній освіті станом на серпень 2025 року за новими Державними освітніми стандартами навчаються 1–7 класи, у 8-х класах завершився пілотний експеримент. Розуміючи важливість якісної освіти для відбудови та розвитку України, МОН вважає за необхідне сфокусувати увагу на повноцінній реалізації реформи «Нова українська школа» в базовій школі та підготовці до реформування профільної освіти в Україні.

Ключові ініціативи:

- Повна трансформація шкільного простору.
- Безпечний освітній простір.
- Перезавантаження реформи НУШ у першому та другому циклах базової середньої освіти (5–9 класи).
- Стратегія подолання освітніх втрат.
- Націєтворчий компонент змісту освіти.
- Підручники: апробація, формування потреби освітніми закладами.
- Професійний розвиток педагогічних працівників.
- Нова система оплати праці вчителів і директорів.
- Формування системи моніторингу.
- Державний стандарт старшої профільної школи.
- Пілотування моделі профільної середньої освіти.

Стратегічні цілі:

1. Учні навчаються в безпечному, сучасному та інклюзивному освітньому середовищі.
 2. Учні здобувають якісну освіту відповідно до принципів і підходів НУШ.
 3. Зміст освіти адаптовано та трансформовано у зв'язку з викликами війни.
 4. Педагогічні команди закладів освіти працюють на основі партнерства та реалізують принципи і підходи НУШ.
- Реалізуючи візії, представлені в стратегічному плані МОН до 2027 року в липні 2024 р., затверджено Державний стандарт профільної середньої освіти⁷. Його застосовуватимуть у:
- 10–12-х класах академічних ліцеїв;
 - закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
 - закладах фахової передвищої освіти (у частині здобуття повної загальної середньої освіти).

Упровадження Державного стандарту профільної середньої освіти заплановано з 1 вересня 2027 року. Наразі відбувається підготовка до реформи, яка включає ряд заходів:

- затвердження типової освітньої програми й модельних навчальних програм різних інтегрованих курсів і навчальних предметів;
- у 2025/2026 н. р. заплановано апробацію оновленого змісту та моделей організації освітнього процесу трирічної профільної середньої освіти у ЗОШ;
- зміна мережі закладів освіти (створення академічних ліцеїв тощо).

Державний стандарт профільної середньої освіти передбачає можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію, тобто дає змогу учням і студентам навчатися за академічним або професійним спрямуванням. Так, затверджений документ упровадить в українську освіту:

- можливість для учнів і студентів обирати профілі навчання, як-от математичний, STEM, IT, мовно-літературний тощо;
- години для вивчення навчальних предметів / інтегрованих курсів за вибором;
- години на вивчення предметів / інтегрованих курсів поза профілем.

Улітку 2024 року Міністерством освіти і науки України внесено зміни до Типової освітньої програми для 5–9 класів НУШ, що робить навчання більш гнучким для запровадження різних предметів і інтегрованих курсів, учителям дозволять вивільнити час на подолання освітніх втрат в учнів⁸. Міністерство освіти і науки України ухвалило наказ від 26.05.2025 р. № 765 «Про затвердження типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням»⁹.

Кабінет Міністрів України затвердив **Національну стратегію розвитку фінансової грамотності** до 2030 року¹⁰. Один з її напрямків «Якісна базова фінансова освіта» передбачає заходи з підвищення фінансової грамотності для дошкільнят, школярів і студентів. Зокрема створення навчальних ресурсів, модернізація навчальних програм і впровадження нового обов'язкового курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» з 2025 р. у 8 класах та з 2026 р. у 9 класах у всіх школах України.

Міністерство освіти і науки України затвердило **концептуальні засади реформування історичної освіти**¹¹ в системі загальної середньої освіти. Потреба в реформуванні зумовлена широкомасштабним вторгненням росії в Україну, яке розпочало новий етап глобальної історії та викликало різкі зміни в українському суспільстві та геополітичній і культурній ситуації в Європі та всьому світі. На думку МОН, історична освіта, що є базовим складником національної безпеки країни, відіграє ключову роль у формуванні світогляду українських школярів і школярок.

Міністерство освіти і науки України вважає пріоритетним напрямом своєї діяльності за-

безпечення для якомога більшої кількості дітей можливості повернутися до очного навчання. Це завдання МОН у співпраці з профільним першим віцепрем'єр-міністром Михайлом Федоровим реалізує в межах комплексної політики «Школа офлайн».

Реалізація політики «Школа офлайн» спрямована на відновлення доступу до очного навчання для українських школярів та збереження їхньої безпеки в умовах війни. На початку 2024/2025 н. р. уряд виділив 7,5 млрд грн на створення й облаштування укриттів для шкіл у прифронтових і прикордонних регіонах. Ці укриття дають змогу 100 тис. дітей повернутися до очного навчання в умовах безпеки. Станом на листопад 2024 р. відбувалося будівництво / ремонт 70 таких об'єктів, усі вони є протирадіаційними укриттями. Окрім того, було закуплено 402 шкільні автобуси через систему «Prozorro» на загальну суму 1,2 млрд грн, що дозволяє учням безпечно дістатися до шкіл з укриттями та продовжити навчання очно. Закуплені автобуси адаптовані для дітей з особливими освітніми потребами. Станом на вересень 2024 р. до ЗОШ доставлено 240 077 девайсів: для вчителів – 99 290; для дітей – 140 787. Це дало змогу учням, які не можуть відвідувати школу через безпекову ситуацію, продовжувати навчання онлайн. За підтримки міжнародної компанії «Palantir», з якою Міністерство освіти і науки України підписало меморандум про співпрацю у 2024 р., активно використовуються дані для аналізу безпекової ситуації й освітньої інфраструктури. Це сприяє оперативному ухваленню рішень щодо відновлення навчання в різних регіонах, а також розподілу ресурсів для безпеки дітей і вчителів.

Мережа закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану, обсяги руйнувань та пошкоджень

За даними Держстату, станом на 1 вересня 2024 р. в Україні функціонувало **12 291** заклад загальної середньої освіти (на 01.09.2023 р. – 12 701 заклад). Чисельність учнів, що розпочали навчання в 2024/2025 н. р., становила **3 743 887** осіб (у 2023/2024 н. р. – 3 906 174 особи), із них першокласників – **280 488** осіб (у 2023/2024 н. р. – 317 795 осіб), учнів 11-х (12-х) класів – **237 714** осіб (у 2023/2024 н. р. – 232 527 осіб). Серед функціонуючих ЗЗСО, **57,5 %** – в сільській місцевості (на 01.09.2023 р. – 58,6 %). У цих закладах здобували освіту **28,0 %** учнів від загалу (на 01.09.2023 р. – 28,1 %).

У закладах загальної середньої освіти (станом на 01.06.2025 року) для дітей з особливими освітніми потребами організовано **34 050** інклюзивних класів, в яких здобувають освіту **49 324** дітей з ООП.

Освітній процес здійснювався у звичному режимі (очно), дистанційному (з використанням технологій дистанційного навчання) і змішаному (поєднання очного й дистанційного режимів навчання).

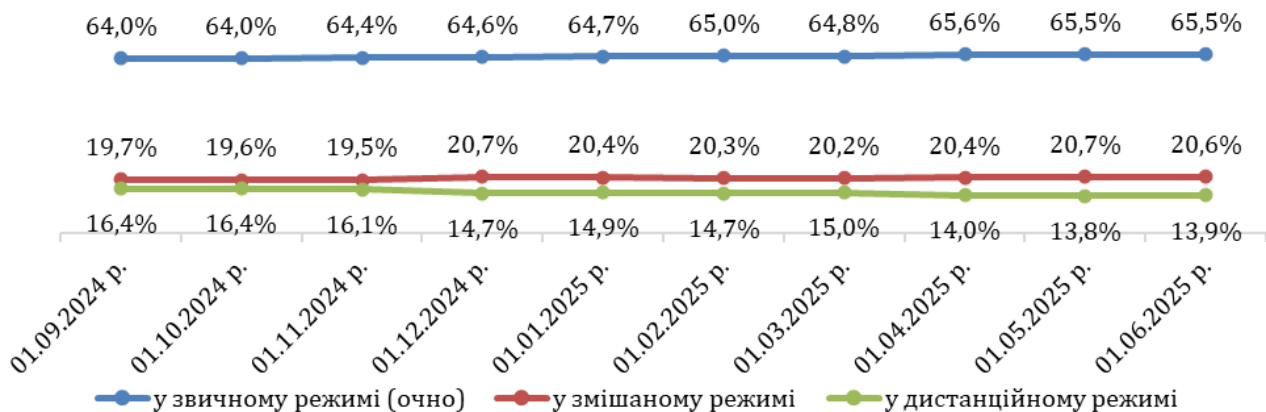

Рис. 2.1. Динаміка розподілу ЗЗСО за формами організації освітнього процесу впродовж 2024/2025 н. р., %

Побудовано за оперативними даними Dashboard.

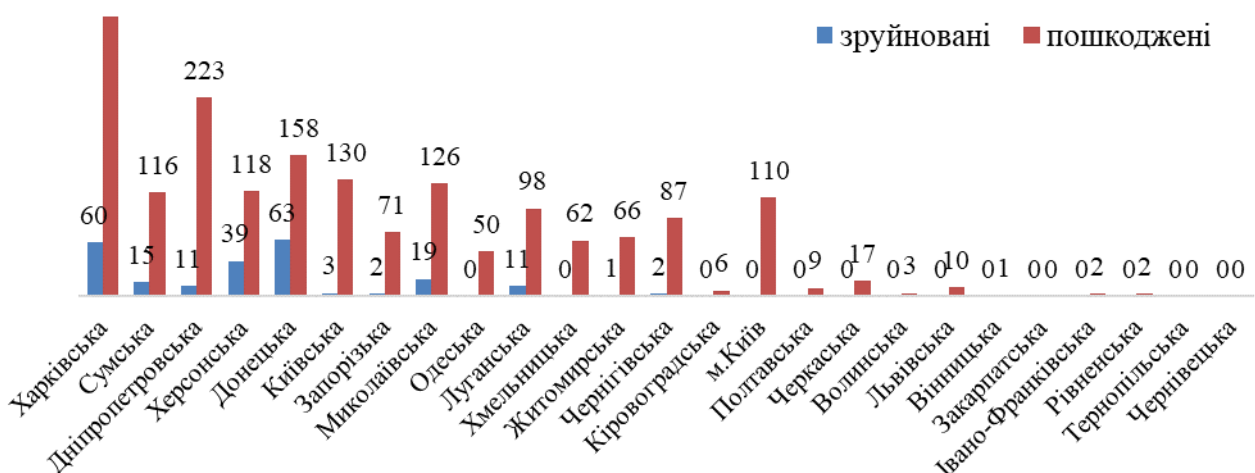

Рис. 2.2. Інформація про ЗЗСО, що зруйновані або пошкоджені (станом на 01.06.2025), од.

Побудовано за оперативними даними МОН.

Станом на 1 червня 2025 р. опорних закладів освіти налічувалося **1 428** од. (на 01.09.2023 р. – 1 357 од.), їхніх філій – **1 315** од. (на 01.09.2023 р. – 1 523 од.). Чисельність учнів, охоплених навчанням в опорних закладах, становила **628 898** осіб (на 01.09.2023 р. – 585 946 осіб). Є можливість

підвозити до ЗЗСО загалом **141 728** учнів (на 01.09.2023 р. – 292 870 осіб). Для школярів, які навчаються в опорних закладах освіти, реалізується **82,6 %** (на 01.09.2023 р. – 88,4 %) потреби підвезення.

До початку вторгнення рф в Україні функціонувало **13 991** ЗЗСО різних типів і форм власності, де здобували освіту **4,23 млн** учнів. За даними МОН, станом на кінець 2024/2025 н. р. (01.06.2025 р.) функціонували **12 250** ЗЗСО (на 15.05.2024 р. – 12 596 закладів), де за різними формами навчання здобували освіту близько **3 739 047** учнів.

З початку війни рф проти України ЗЗСО зазнавали руйнувань і пошкоджень, частина з них опинилися на територіях, тимчасово окупованих ворогом. За оперативними даними МОН, станом на 01 червня 2025 р. зруйновано **224** ЗЗСО (включаючи спеціальні й спеціалізовані заклади) (на 25.07.2024 р. – 197 закладів), пошкоджено **1 767** ЗЗСО (на 25.07.2024 р. – 1 625 закладів).

Найбільше руйнувань ЗЗСО зафіксовано в Донецькій, Харківській і Херсонській областях, пошкоджень – у Харківській, Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Миколаївській та Херсонській областях. На жаль, ця цифра постійно зростає.

2.2. Кадрове забезпечення

Станом на 1 червня 2025 р. у системі ПЗСО налічувалося **372 394** педагогічних працівників (станом на 5 вересня 2021 р. **445 367**). За даними місцевих органів управління у сфері освіти, у 2021/2022 н. р. за кордон виїхали майже **24 тис.** педагогічних працівників, на 01.06.2025 р. ця цифра зменшилася на **19 тис.** осіб і становить **4 923** особи.

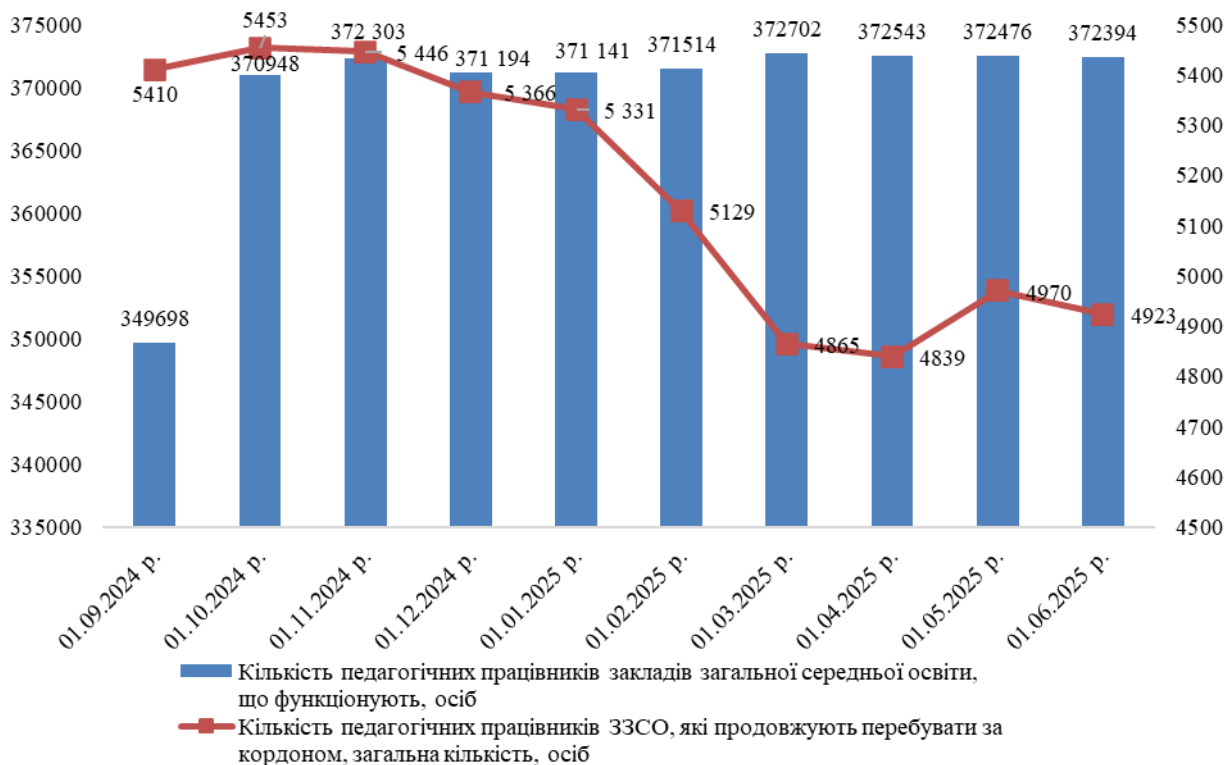

Рис. 2.3. Кадрове забезпечення педагогічними працівниками системи ПЗСО у 2024/2025 н. р., осіб

Побудовано за оперативними даними DashBoard.

З метою заохочення педагогічних працівників із високим рівнем педагогічної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання й новими освітніми технологіями, та сприяння їх поширенню, МОН розроблено:

– наказ Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання проведення сертифікації педагогічних працівників у 2025 році» від 01.11.2024 № 1556, яким визначило максимальний обсяг заяв, які можуть бути подані від кожної з облас-

тей на пропорційних засадах (залежно від наявної кількості вчителів)¹²;

– наказ Міністерства освіти і науки України «Про організацію та проведення сертифікації педагогічних працівників у 2025 році» від 17.12.2024 р. № 1743, яким затверджено графік та процедуру проведення сертифікації педагогічних працівників у 2025 році¹³.

З метою забезпечення особам права на здобуття якісної та доступної освіти прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2023 р. № 1112¹⁴ «Порядок формування кадрового резерву працівників для роботи у закладах освіти на деокупованих територіях України», якою встановлено нормативні вимоги щодо формування кадрового резерву працівників, які виявляють бажання працювати на деокупованих

територіях України, своєчасного забезпечення кадрами закладів освіти, післявоєнного відновлення системи освіти в регіонах, де велися активні бойові дії та які були тимчасово окуповані країною-агресором.

Затверджено типові програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти:

– «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища: реагування на загрози чи надзвичайні ситуації» (наказ МОН від 06.06.2024 № 814)¹⁵;

– «Діяльність центрів професійного розвитку педагогічних працівників в умовах реформування системи освіти» (наказ МОН від 25.06.2024 № 913)¹⁶.

2.3. Доступ до освіти та охоплення навчанням

У 2024/2025 н. р. освіту за різними формами навчання здобували близько **3 743 887** учнів (у 2023/2024 н. р. – 3 906 174 особи). Станом на 01.06.2025 р. у ЗЗСО навчаються **3 739 047** учнів.

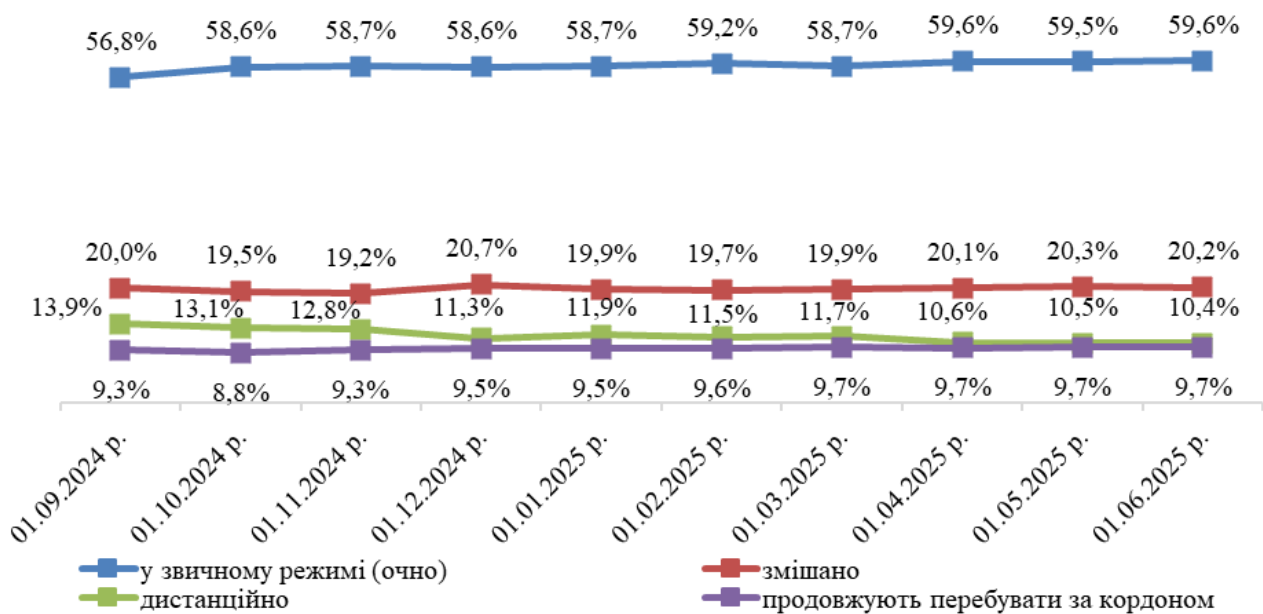

Рис. 2.4. Розподіл ЗЗСО за формами організації освітнього процесу (2024/2025 н. р.), %

Побудовано за оперативними даними DashBoard.

Загалом **8 927** ЗЗСО надавали освітні послуги внутрішньо переміщеним здобувачам освіти. Чисельність внутрішньо переміщених здобувачів освіти зросла з **229 052** осіб у 2023/2024 н. р. до **235 896** осіб на кінець 2024/2025 н. р. (01.06.2025 р.); освітні послуги надавалися **42 408** здобувачам освіти (на кінець 2023/2024 н. р. – 62 271 особі) з тимчасово окупованих територій.

Найбільша кількість переміщених здобувачів освіти перебуває у Німеччині (105 тис.) та Польщі (86 тис.). Схожа ситуація спостерігається і з учителями – у Польщі перебувають 1 311 осіб, у Німеччині – 1 305.

Навчання дітей за місцем перебування – один з інструментів залучення дітей до офлайн-освіти. Діти внутрішньо переміщених осіб мають мож-

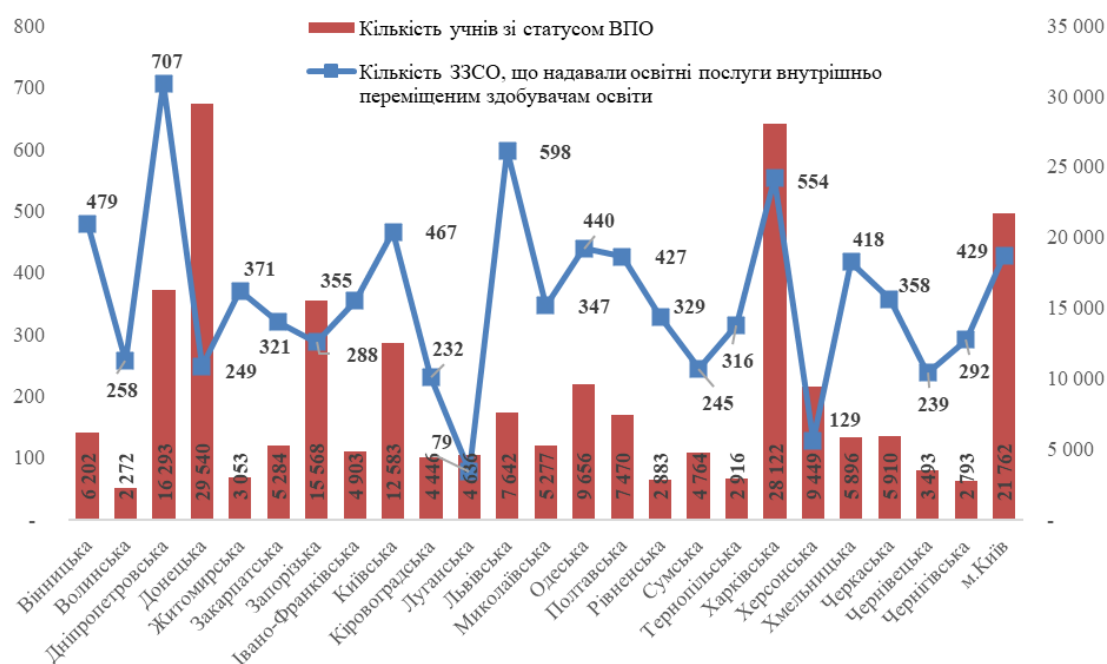

Рис. 2.5. Регіональний розподіл ЗЗСО, що надають послуги внутрішньо переміщеним здобувачам освіти, та кількість внутрішньо переміщених здобувачів освіти (станом на 01.06.2025), осіб, од.

Побудовано за оперативними даними Dashboard.

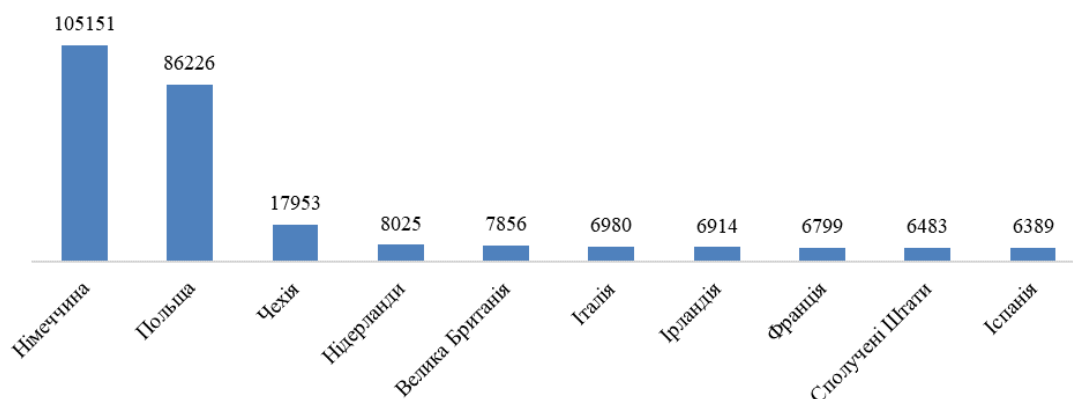

Рис. 2.6. Розподіл переміщених здобувачів освіти (топ-10 країн) (станом на 2025 р.) осіб

Побудовано за оперативними даними МОН.

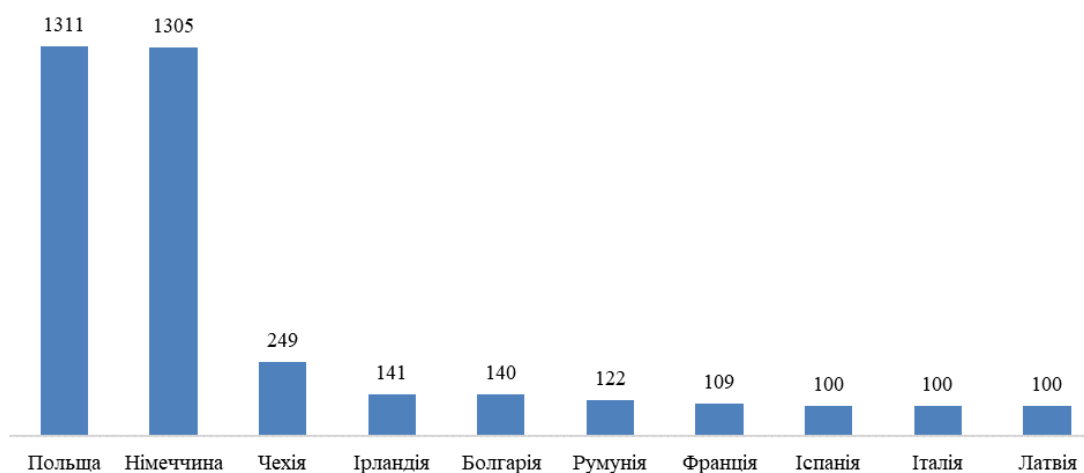

Рис. 2.7. Розподіл переміщених педагогічних працівників (топ-10 країн) (станом на 2025 р.) осіб

Побудовано за оперативними даними МОН.

ливість відвідувати очно школу тієї громади, у якій зараз мешкає дитина з батьками. Разом з тим, діти можуть залишатися на дистанційному навчанні в своїй «старій» школі. Для дистанційної форми навчання діють ті ж правила, що й для очної та змішаної – клас можна відкривати за наявності щонайменше 5 учнів (згідно із законом «Про повну загальну середню освіту»), школи зможуть відкривати дистанційні класи навіть без повної лінійки паралелей¹⁷. Міністерство освіти і науки України видало наказ «Про затвердження Типової освітньої програми для навчання на рівнях повної загальної середньої освіти осіб, які проживають або проживали на тимчасово окупованій території України»¹⁸ від 21 липня 2025 р. № 1047.

Чимало країн, до яких вимушено переїхали учні з батьками, вимагають відвідування місцевих шкіл. Поєднувати навчання у двох школах – українській та закордонній – доволі складно. Це розуміють у Міністерстві освіти і науки України, тому для таких учнів рекомендовано різні варіанти здобуття освіти під час дії воєнного стану:

1) навчатися тільки в закладі освіти країни перебування учня за очною формою;

2) поєднувати навчання в закладі освіти країни перебування за очною формою і в закладі загальної середньої освіти України, зокрема Державному ліцеї «Міжнародна українська школа»,

за однією із форм навчання, передбачених законодавством (дистанційною, сімейною (домашньою), екстернатною)¹⁹;

3) навчатися в закладах/класах, які організовано в країнах перебування за ініціативою громадських організацій українців і які надають освітні послуги у співпраці з Державним ліцеєм «Міжнародна українська школа» відповідно до укладеного договору;

4) якщо це не суперечить законодавству країни перебування, навчатися тільки в закладі освіти України за однією із форм навчання, передбачених законодавством (дистанційною, сімейною (домашньою), екстернатною) (наказ МОН від 15.05.2023 р. № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»²⁰).

Постанова КМУ від 23.06.2025 р. № 734 «Порядок визнання на рівнях повної загальної середньої освіти результатів навчання, здобутих шляхом формальної та/або неформальної освіти у суб'єктів освітньої діяльності, розміщених за кордоном»²¹ визначає механізм організації та здійснення процедури визнання результатів навчання на відповідному рівні ПЗСО закладами освіти України, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, результатів навчання, здобутих громадянами України шля-

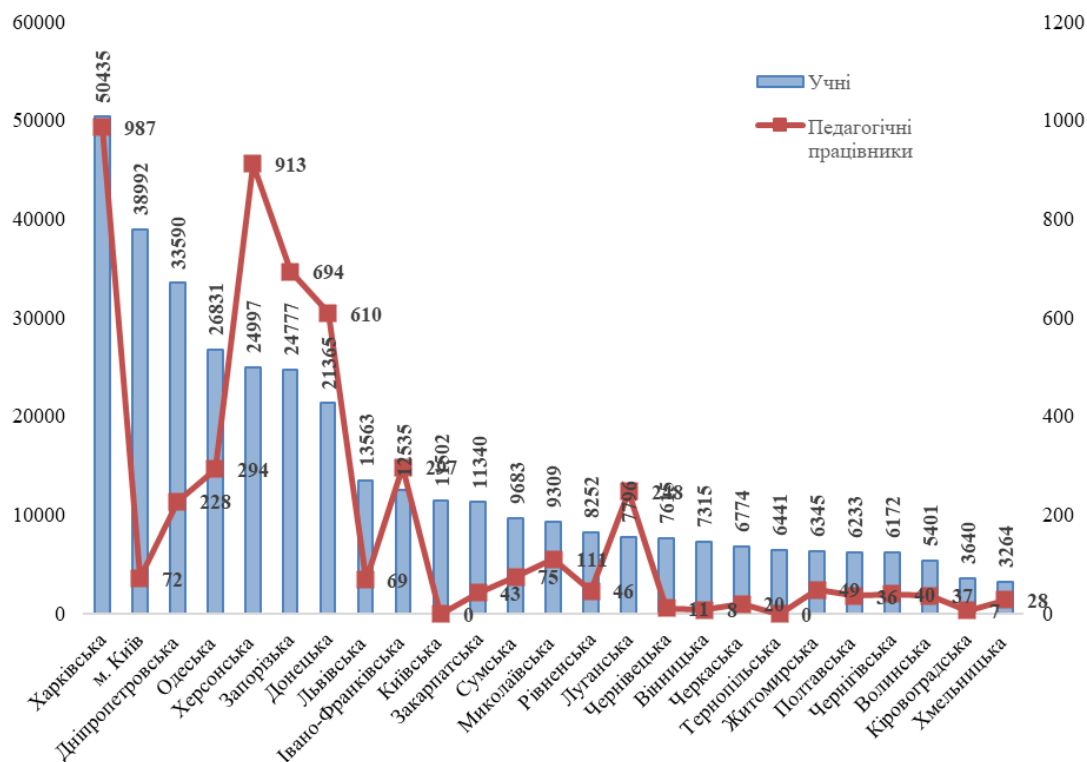

Рис. 2.8. Регіональний розподіл чисельності учнів і педагогічних працівників, які продовжують перебувати за кордоном (станом на 01.06.2025), осіб

Побудовано за оперативними даними Dashboard.

хом неформальної та/або формальної освіти у суб'єктів освітньої діяльності, розміщених за кордоном.

Наказом МОН від 07.08.2025 р. № 1119²² внесено зміни до Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення РФ і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України.

Наказом МОН від 16.05.2024 р. № 701²³ затверджено Рекомендації щодо використання модифікованих (скорочених) програм з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти, що адресовані тим учням, які пропустили навчання або здобували освіту не за українськими освітніми програмами протягом тривалого періоду, а також усім, у кого є необхідність надолужити або повторно опрацювати навчальний матеріал. Також МОН запущено єдину платформу українознавчого компонента для дітей за кордоном²⁴.

Розроблено механізм зарахування результатів навчання українських дітей у закладах освіти країни перебування, таблиці співвідношення шкали відповідної країни та української 12-бальної системи (наказ МОН від 13.06.2024 № 836²⁵).

Міністерством освіти і науки України передбачено можливості здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами в період воєнного стану. Посадовцями підготовлено лист від 03.09.2024 р. № 6/679-24 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами у 2024/2025 навчальному році»²⁶.

Попри складну ситуацію в країні, число дітей, чий батьки обирають інклюзивне навчання, й надалі зростає. За п'ять навчальних років, починаючи з 2018/2019 н. р., чисельність дітей з ООП, які здобувають освіту в інклюзивних класах ЗЗСО, збільшилася більш ніж у 1,2 рази. За офіційними

статистичними даними, у 2024/2025 н. р. в інклюзивних класах ЗЗСО здобували освіту **47 322** учня з ООП (у 2023/2024 н. р. – 40 147 осіб), навчання цих дітей забезпечували **31 169** асистентів вчителів (у 2023/2024 н. р. – 27 087 осіб). Отримували супровід під час інклюзивного навчання **2 104** учня (у 2023/2024 н. р. – 1 639 осіб).

Водночас у 2024/2025 н. р. продовжували функціонувати **278** спеціальних ЗЗСО (у 2023/2024 н. р. – 286 закладів), в яких навчалися **33 186** учнів з ООП (у 2023/2024 н. р. – 34 010 осіб), їм в цьому допомагали **8 568** учителів (у 2023/2024 н. р. – 8 683 особи).

Диджиталізація надання освітніх послуг школярам з ООП забезпечила функціонування системи автоматизації роботи ІРЦ. Це дає змогу батькам (іншим законним представникам) дитини через сайт <http://ircenter.gov.ua>²⁷ створити кабінет користувача та забезпечити зручний доступ до послуг ІРЦ, що особливо актуально в умовах воєнного стану.

Порівняно з 2019 р. (**522** ІРЦ), станом на початок 2025 р. кількість ІРЦ зросла на 35 %, до **706** од. (на початок 2024 р. – 694 од.). За оперативною інформацією Міністерства освіти і науки України, станом на 01 червня 2025 р. в умовах воєнного стану фактично працюють **680 ІРЦ** (на 15.05.2024 р. – 666 центрів), **47 центрів** (на 15.05.2024 р. – 46) опинилися на тимчасово окупованій території. Чисельність педагогічних працівників ІРЦ (вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів, вчителів-реабілітологів, практичних психологів) становить **4 040 осіб** (на 15.05.2024 р. – 4 022 особи), або **78,8 %** (на 15.05.2024 р. – 80,8 %) загальної потреби.

З метою вдосконалення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів Міністерство освіти і науки України внесло зміни до Положення про інклюзивно-ресурсний центр²⁸.

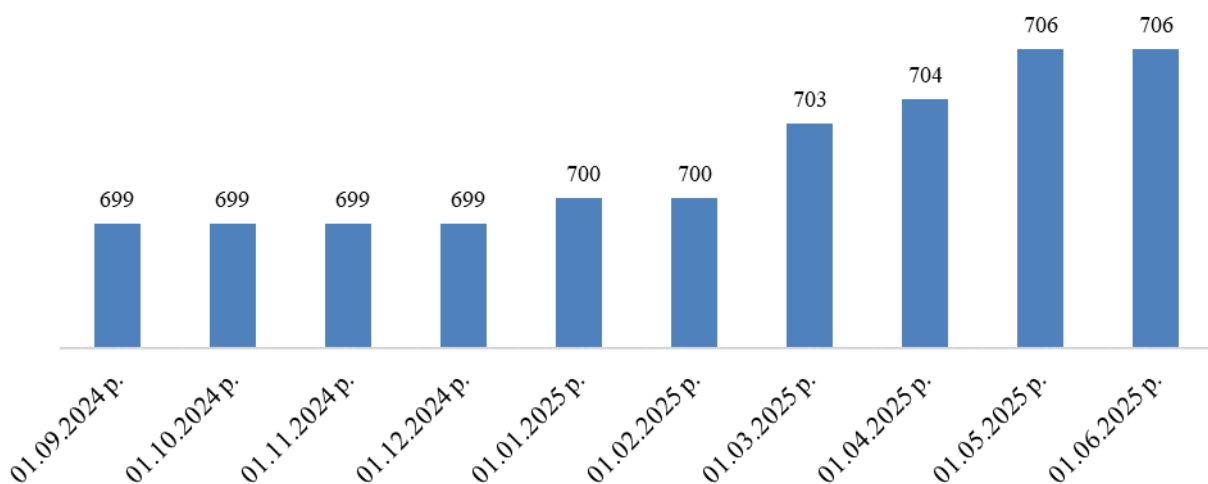

Рис. 2.9. Динаміка кількості ІРЦ (2024/2025 н. р.), од.

Побудовано за оперативними даними DashBoard.

2.4. Міжнародна та проєктна підтримка

Програми та проєкти з розвитку загальної середньої освіти

Безпечне середовище в закладі освіти – запорука спокою дітей і батьків. Раніше уряд ухвалив **постанову**²⁹ щодо безпеки дітей у школах під час повномасштабної війни росії проти України. Її розробило МОН спільно з МВС і ДСНС. У листопаді 2024 року вже в понад 1000 ЗЗСО працювали інспектори **Служби освітньої безпеки** (СОБ)³⁰.

У разі надзвичайної ситуації чи загрози, інспектори забезпечуватимуть евакуацію всіх учасників освітнього процесу.

«Школа онлайн» – комплексна політика Міністерства освіти і науки України, яка реалізується у співпраці з профільним віцепрем'єр-міністром Михайлом Федоровим.

Політика «Школи офлайн» містить п'ять основних компонентів, які враховують специфіку кожної категорії учнів та вчителів³¹.

1. Інфраструктурні рішення: укриття + автобуси + девайси.
2. Навчання за місцем перебування дитини.
3. Перегляд мережі дистанційних шкіл.
4. Навчання дітей на ТОТ.
5. Дитина за кордоном.

Проєкт аудіоуроків **«Вчися вухами»** – безкоштовні аудіоуроки (станом на січень 2025 р. їх 603) для учнів 6–11-х класів³².

Функціонує вебплатформа дистанційного навчання **«Всеукраїнська школа онлайн»** (ВШО)³³. Мета Всеукраїнської школи онлайн – забезпечення здобувачів освіти рівним, вільним і безоплатним доступом до якісних освітніх матеріалів, а педагогічних працівників – можливістю отримувати допомогу в організації дистанційного навчання, створенні та роботі у віртуальних класах³⁴.

ГО «EdCamp Ukraine» за підтримки Організації економічного співробітництва та розвитку презентовано **державно-громадський проєкт «ПОВІР»**, назва якого розшифровується як «подолання освітніх втрат і розривів». Це національна освітня платформа допомагає українським

учням середньої та старшої школи виявляти й надолужувати індивідуальні освітні втрати, скорочувати освітні розриви³⁵.

Продовжує працювати всеукраїнська **програма ментального здоров'я «Ти як?»**³⁶, покликана створити систему сервісів і послуг, які забезпечать підтримку українців у складні часи повномасштабної війни.

Міністерством освіти і науки України створено освітній проєкт **«Моя фортеця»**. Мета проєкту – створення в закладах освіти безпечних, комфортних, інклюзивних й візуально привабливих укриттів. Вони мають діяти як спільні навчальні, відпочинкові й ігрові простори та створювати спокійну, ненапружену атмосферу³⁷. Складовою проєкту є платформа **DREAM** – цифрова екосистема для управління відновленням закладів освіти.

«Школа супергероїв»³⁸ створена для забезпечення конституційного права на освіту дітей, які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я. З 1 вересня 2024 року мережа школи вже налічувала понад 17 центрів по всій Україні³⁹.

МОН, Мінцифри, Фондація Олени Зеленської у січні 2024 року створили об'єднання міжнародних організацій, бізнесів, урядів та меценатів заради доступу до освіти – **Коаліцію Девайсів**⁴⁰. Її мета цього року – закрити критичну потребу в гаджетах для дітей і вчителів із 10 прифронтових та прикордонних з росією областей, у яких нині переважає дистанційне навчання. Від початку ініціативи (з урахуванням запланованого постачання у березні та квітні 2025 р.) закупили понад **100 000 девайсів для учнів (87 тис.), для вчителів (12 тис.) та для освітніх центрів та класів НУШ (1,7 тис.)**⁴¹.

Уряд започаткував до нового навчального року нову програму «Паунок школяра» – 5 000 грн для кожного першокласника на шкільне приладдя, одяг і взуття⁴².

Джерела

¹ Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2024 році : постанова Кабінету Міністрів України від 05.07.2024 № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2024-%D0%BF#Text>.

² Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проєкту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2025 році : постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.2024 № 1554. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1554-2024-%D0%BF#Text>.

³ Про субвенцію на Нову українську школу на 2025 рік (обладнання класів) : лист Міністерства освіти і науки України від 10.01.2025 № 1/583-25, URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-subventsiiu-na-novu-ukrainsku-shkolu-na-2025-rik-obladnannia-klasiv>.

⁴ Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2025 році : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1513. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1513-2024-%D0%BF#Text>.

⁵ Про субвенцію на Нову українську школу на 2025 рік (професійний розвиток учителів) : лист Міністерства освіти і науки України від 09.01.2025 № 1/457-25 URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-subventsiiu-na-novu-ukrainsku-shkolu-na-2025-rik-profesiyni-rozvytok-uchyteliv>.

⁶ Стратегічний план діяльності МОН до 2027 року / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/strategichniy-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku>.

⁷ Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>.

⁸ Про внесення змін до типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.08.2024 № 1120. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2024/09.08.2024/typova-osvitnya-prohrama-dlya-5-9-klasiv-zzso-1120-vid-09082024.pdf>.

⁹ Про затвердження типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням : наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-10-12-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-iaki-zabezpechuiut-zdobuttia-profilnoi-serednoi-osvity-za-akademichnym-spriamuvanniam>.

¹⁰ Затверджено Національну стратегію розвитку фінансової грамотності до 2030 року / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zatverdzheno-natsionalnu-stratehiu-rozvytku-finansovoi-hramotnosti-do-2030-roku-mintsyfy>.

¹¹ Про затвердження концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 30.07.2024 № 1072. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1072729-24#Text>.

¹² Про деякі питання проведення сертифікації педагогічних працівників у 2025 році : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.11.2024 № 1556. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deiaki-pytannia-provedennia-sertyfikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv-u-2025-rotsi>.

¹³ Про організацію та проведення сертифікації педагогічних працівників у 2025 році : наказ Міністерства освіти і науки України від 17.12.2024 № 1743. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-orhanizatsiiu-ta-provedennia-sertyfikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv-u-2025-rotsi1743>.

¹⁴ Порядок формування кадрового резерву працівників для роботи у закладах освіти на деокупованих територіях України : постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2023 № 1112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1112-2023-%D0%BF#Text>.

¹⁵ Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища: реагування на загрози чи надзвичайні ситуації» : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2024 № 814. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS39829>.

¹⁶ Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації директорів та педагогічних працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників «Діяльність центрів професійного розвитку педагогічних працівників в умовах реформування системи освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06.2024 № 913. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-dyktoriv-ta-pedahohichnykh-pratsivnykiv-tsentriv-profesiinoho-rozvytku-pedahohichnykh-pratsivnykiv-diialnist-tsentriv-profes>.

¹⁷ Наказ № 1112 скасовано, а окремі положення наказу № 1115 вилучено / М-во освіти і науки України. 2025. 18 лип. URL: <https://mon.gov.ua/news/skasovano-nakaz-1112-i-vylucheno-deiaki-normy-z-nakazu-1115>.

¹⁸ Про затвердження Типової освітньої програми для навчання на рівнях повної загальної середньої освіти осіб, які проживають або проживали на тимчасово окупованій території України : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.07.2025 № 1047. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/687/f3d/362/687f3d3623c75060434149.pdf>.

¹⁹ Міжнародна Українська Школа. URL: <https://uis.org.ua/>.

²⁰ Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні : наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0563729-23#Text>.

²¹ Про затвердження Порядку визнання на рівнях повної загальної середньої освіти результатів навчання, здобутих шляхом формальної та/або неформальної освіти у суб'єктів освітньої діяльності, розміщених за кордоном : постанова Кабінету Міністрів України від 23.06.2025 № 734. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2025-%D0%BF#Text>.

²² Про внесення змін до Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повно масштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2025 № 1119. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/689/4a1/174/6894a11742e36094583563.pdf>.

²³ Про затвердження Рекомендацій щодо використання модифікованих програм з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 16.05.2024 № 701. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701729-24#Text>.

²⁴ Українознавчий компонент. URL: <https://ukrainian.studies.mon.gov.ua/>.

²⁵ Про внесення змін у методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні : наказ Міністерства освіти і науки України від 13.06.2024 № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0836729-24#Text>.

²⁶ Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами у 2024/2025 навчальному році : лист Міністерства освіти і науки України від 03.09.2024 № 6/679-24. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-u-20242025-navchalnomu-rotsi>.

²⁷ Україна. Інклюзія. URL: <https://ircenter.gov.ua/>.

²⁸ Про внесення змін до Положення про інклюзивно-ресурсний центр : постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1491-2024-%D0%BF#Text>.

²⁹ Про реалізацію експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1245. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizatsiiu-eksperymentalnoho-proektu-shchodo-posylennia-bezpeky-os-a1245>.

³⁰ Посилення безпеки в школах: як працюють офіцери безпеки / М-во освіти і науки України. 2024. 27 листоп. URL: <https://mon.gov.ua/news/posylennia-bezpeky-v-shkolakh-ia-k-pratsiuiut-ofitseri-bezpeky>.

³¹ Школа офлайн. URL: <https://offlineschool.mon.gov.ua/>.

³² Вчися вухами. URL: <https://vukhamy.vchysia.org.ua/>.

³³ Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua/>.

³⁴ Всеукраїнська школа онлайн / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki/vseukrainska-shkola-onlayn-2>.

³⁵ ПОВІР : вебсайт. URL: <https://povir.in.ua/>.

³⁶ Ти як? : вебсайт. URL: <https://howareu.com/>.

³⁷ Моя фортеця : вебсайт. URL: <https://fortetsia.gov.ua/>.

³⁸ Школа супергероїв : вебсайт. URL: <https://shs.gov.ua/>.

³⁹ Як Школа супергероїв допомагає дітям продовжувати навчатися під час лікування / М-во освіти і науки України. 2024. 01 верес. URL: <https://mon.gov.ua/news/yak-shkola-superheroiv-dopomahaie-ditiam-prodovzhuvaty-navchatysia-pid-chas-likuvannia>.

⁴⁰ Коаліція девайсів : вебсайт. URL: <https://surl.li/ndkqpa>.

⁴¹ Понад 100 тисяч девайсів для онлайн-навчання: результати діяльності Коаліції девайсів / М-во освіти і науки України. 2025. 24 січ. URL: <https://mon.gov.ua/news/ponad-100-tysiach-devaisiv-dlia-onlain-navchannia-rezultaty-diialnosti-koalitsii-devaisiv>.

⁴² Деякі питання надання одноразової грошової допомоги учням перших класів «Паунок школяра» : постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 № 809. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/809-2025-%D0%BF#Text>.

3. ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА

3.1. Функціонування позашкільної освіти в умовах збройної агресії РФ проти України: організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов

Із моменту введення воєнного стану в Україні Міністерством освіти і науки України постійно здійснюється нормативне регулювання щодо нагальних питань діяльності сфери позашкільної освіти в умовах війни. Здійснюється оновлення програмного та методичного забезпечення поза-

шкільної освіти, триває розробка концепції позашкільної освіти на 2025–2030 роки.

Проект Концепції розвитку позашкільної освіти¹ визначає, як має трансформуватися сфера позашкільної освіти до 2030 року для максимальної відповідності потребам дітей, молоді й суспільства.

Ключова ідея трансформації – переосмислення ролі позашкільної освіти у суспільному житті, покращення доступу до її послуг для дітей та молоді. Зокрема, основними нововведеннями є:

- зробити всі заклади інклюзивними й безпечними, облаштувати укриття;
- організувати на базі ЗЗСО громадські школи, які з другої половини дня надаватимуть послуги позашкільної освіти;
- створити єдиний реєстр закладів позашкільної освіти та електронну систему обліку здобувачів освіти;
- відкрити нові хаби, коворкінги, клуби, центри розвитку дітей, мобільні пересувні осередки, центри освіти для дорослих з оновленою матеріально-технічною базою, зокрема цифровою технікою;
- залучати до роботи ветеранів.

Організація освітнього процесу в закладах позашкільної освіти

За оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій, станом на 01.06.2025 р. 1 381 ЗПО надає вихованцям освітні послуги в очному, змішаному та дистанційному форматах. Упродовж 2024/2025 н. р. кількість ЗПО, які працюють у змішаному форматі поступово збільшується.

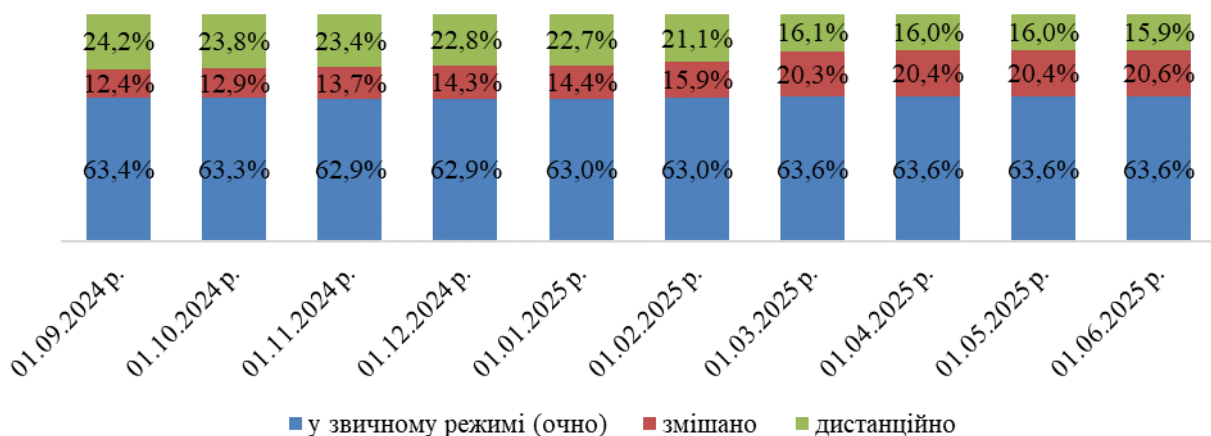

Рис. 3.1. Розподіл ЗПО за формами організації освітнього процесу в динаміці (2024/2025 н. р.)

Побудовано за оперативними даними DashBoard.

Позашкільна освіта в період дії воєнного стану, обсяги руйнувань та пошкоджень закладів освіти

В умовах воєнного стану позашкільна освіта забезпечує широкий вибір секцій, студій та занять, які сприяють розвитку дитини та сприяють покращенню їх психологічного стану. Міністерство освіти і науки спільно з департаментами освіти обласних, Київської міської військових ад-

міністрацій створюють умови для повноцінного функціонування закладів позашкільної освіти.

За статистичними даними, станом на 01.06.2025 р. в Україні функціонувало 1 503 заклади позашкільної освіти Міністерства освіти і науки України.

За оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій, станом на 01.06.2025 р. 1 381 ЗПО Міністерства освіти і науки України та інших міністерств і відомств, які функціонують, фактично надають освітні послуги здобувачам освіти за різними формами, 22 – залишаються на простой, 100 – перебувають на тимчасово окупованих територіях.

За оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових

адміністрацій, станом на 11.08.2025 внаслідок збройної агресії РФ зруйновано 17 закладів позашкільної освіти (Харківська – 8, Донецька – 3, Сумська – 3, Київська – 2, Луганська – 1); 196 – пошкоджено (Харківська – 39, Сумська – 26, Дніпропетровська – 26, Херсонська – 24, Донецька – 18, Київська – 9, Запорізька – 9, Миколаївська – 8, Одеська – 8, Луганська – 7, Хмельницька – 5, Житомирська – 4, Чернігівська – 3, Кіровоградська – 2, м. Київ – 2, Полтавська – 2, Черкаська – 2, Волинська – 1, Львівська – 1).

3.2. Кадрове забезпечення

За статистичними даними, станом на 01.05.2025 р. в Україні чисельність педагогічних працівників (без сумісників) у ЗПО Міністерства освіти і науки України складає 19 458 осіб, чисельність ставок підпрацівників – 1695,32 од.

За оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій, станом на 01.06.2025 р. позашкільна освіта забезпечена педагогічними кадрами на 91,2 %.

3.3. Доступ до освіти та охоплення навчанням

За статистичними даними, станом на 01.06.2025 р. в Україні 892 950 осіб – вихованців, учнів, слухачів здобувають позашкільну освіту у функціонуючих 1 381 закладі.

За оперативною інформацією департаментів освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій, станом на 01.06.2025 р. у ЗПО здобувають освіту 847 949 вихованців в очному, змішаному та дистанційному форматах. Упродовж навчального року зросла кількість здобувачів позашкільної освіти, які здобувають освіту в змішаному або очному форматах. Серед осіб, які відвідують у будь-якому форматі ЗПО, 5 % – внутрішньо переміщені особи.

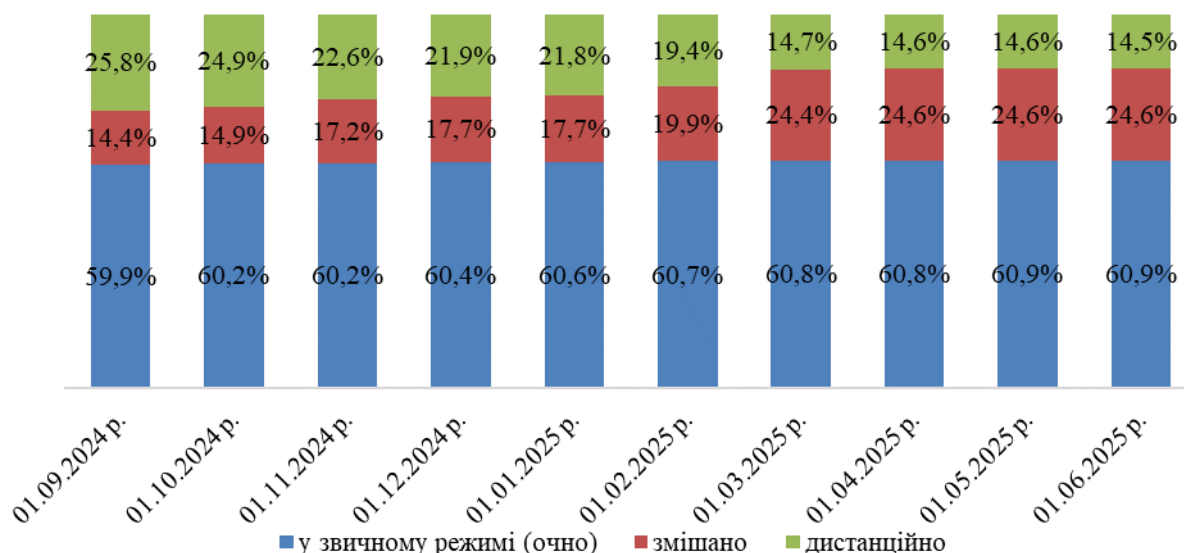

Рис. 3.2. Розподіл вихованців ЗПО за формами організації освітнього процесу в динаміці (2024/2025 н. р.)

Побудовано за оперативними даними DashBoard.

3.4. Міжнародна підтримка позашкільної освіти України

У 2024/2025 н. р. в Україні активно реалізуються численні міжнародні освітні програми та проекти, спрямовані на підтримку дітей, педагогів та закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану.

Вони охоплюють різні напрями – від організації безпечного освітнього середовища та відновлення інфраструктури до розвитку мовних, соціально-емоційних та професійних компетентностей.

Svitlo School – безкоштовна онлайн-школа для дітей, які постраждали від війни. Пропонує позакласні заняття з англійської мови, розвитку soft skills, мистецтва, медитації та навіть протидії корупції. Співпрацює з міжнародними освітніми організаціями та організовує літні табори й стипендіальні програми у Великій Британії та США.

EdCamp Ukraine – всеукраїнська освітня спільнота, що впроваджує міжнародні проєкти, зокрема обміни (EdTrips), програму «Seven Days of Change» у партнерстві з Фінляндією, а також SEE Learning – ініціативу соціально-емоційного навчання, реалізовану разом з Emory University (США).

UK-Ukraine School Partnerships (British Council) – партнерська програма між школами Великої Британії та України, орієнтована на реалізацію спільних проєктів, розвиток англійської мови та міжкультурний обмін. Учасники отримують доступ до навчальних матеріалів та можливостей професійного розвитку.

Future School for Ukraine – європейський проєкт у межах ініціативи *New European Bauhaus*, який розробляє готові модульні проєкти шкільних центрів з урахуванням безпеки, соціальних просторів та адаптивної архітектури. Реалізується за фінансування ЄС.

Серед додаткових міжнародних ініціатив варто відзначити:

• **MriyDiy Educational Foundation**, яка реалізує великі освітні проєкти у співпраці з UNICEF,

GPE та Terre des Hommes (Італія), включно з програмами подолання освітніх втрат та підготовки до НМТ.

• **Teach For Ukraine**, що пропонує безкоштовні позашкільні заняття («Educational Soup» – наставництво, Girls4Tech – жіночий STEM, літній табір «Zbyranka Camp») за підтримки UNICEF та Save the Children.

• **Finn Church Aid** (MYRPUA / *Education in Emergencies*), який працює у прифронтових регіонах, створює цифрові центри навчання, відновлює укриття та надає психосоціальну підтримку.

• **KSE Foundation – ZAKHYSTOK: Safe Education**, що облаштовує укриття в закладах освіти по всій Україні для забезпечення безпечного очного навчання.

• **International Renaissance Foundation**, який з 1990 року підтримує освітні та громадянські проєкти у партнерстві з *Open Society Foundations*.

• **British Council**, який понад 30 років працює в Україні, підтримуючи відновлення освітньої та культурної сфери, розвиток професійної компетентності викладачів англійської мови та зміцнення міжнародних освітніх зв'язків.

Завдяки цим ініціативам українські діти, вчителі та заклади позашкільної освіти отримують не лише матеріальну та інфраструктурну підтримку, а й доступ до інноваційних навчальних ресурсів, нових освітніх методик і міжнародного досвіду, що сприяє збереженню та розвитку якісної освіти навіть у надзвичайно складних умовах.

Джерела

¹ Концепція розвитку позашкільної освіти (2025-2030) / М-во освіти і науки України. 2025. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2025/05/14/ho-proyekt-kontseptsiyi-rozvytku-pozashkilnoyi-osvity-2025-2030-14-05-2025.pdf>.

4. ПРОФЕСІЙНА (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА) ОСВІТА

4.1. Функціонування професійної (професійно-технічної) освіти в умовах збройної агресії РФ проти України: організація освітньої діяльності, реалізація освітніх реформ, створення безпечних умов, руйнування та пошкодження закладів освіти

У період дії воєнного стану система професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) України функціонує в умовах значних викликів, спричинених безпековими ризиками, вимушеним переміщенням учасників освітнього процесу, руйнуванням інфраструктури та обмеженнями ресурсного забезпечення. Водночас, заклади П(ПТ)О демонструють гнучкість і стійкість, адаптуючи освітній процес до дистанційного або змішаного формату, зосереджуючи увагу на підготовці кадрів для відновлення критичних галузей економіки та підтримці внутрішньо переміщених осіб.

16 квітня 2025 р. Верховна Рада України прийняла у першому читанні законопроект № 13107-д «Про професійну освіту»¹, що зокрема передбачає: заміну 18 типів закладів освіти двома – професійними коледжами та навчальними центрами,

введення модульної структури освітніх програм, автономію у фінансуванні та кадровій політиці закладів, а також зміцнення зв'язків з бізнесом через спільні інвестиційні проекти.

У рамках трансформації П(ПТ)О реалізується державний проєкт «**100 майстерень**». У 2025 р. уряд виділяє майже 550 млн грн на модернізацію навчально-практичних центрів, що значно підвищило якість П(ПТ)О в умовах війни.

Протягом 2024 року у 7 закладах П(ПТ)О Львівської, Дніпропетровської, Київської, Кіровоградської, Миколаївської, Сумської і Чернігівської областей запроваджено освітню програму з керування цивільними дронами. Заклади П(ПТ)О вже отримали 28 дронів, а їхні викладачі опанували теоретичну і практичну програму для такого навчання.

Реалізація освітніх реформ у 2025 р. в сфері професійної (професійно-технічної) освіти

Упродовж 2024–2025 рр. у системі П(ПТ)О України було реалізовано низку ключових реформ.

Розроблено проєкт **Концепції професійної орієнтації та кар'єрного консультування у системі освіти України на 2025–2027 роки**². Основною метою є створення комплексної, адаптивної та доступної системи профорієнтації та кар'єрного консультування в межах формальної освіти. Концепція сприятиме усвідомленому вибору професії, формуванню ключових компетентностей здобувачів освіти та підтримці сталого розвитку людського капіталу України.

Створено гайдлайн «**Новий профтех**»³ – посібник із рекомендаціями щодо оновлення навчальних корпусів, майстерень, гуртожитків і територій. Основні принципи – функціональність, доступність, естетика, комфорт і безпека. Простір у закладах П(ПТ)О має відповідати сучасним вимогам і формувати позитивний імідж П(ПТ)О.

15 липня 2025 р. Уряд України затвердив Порядок визнання результатів навчання, здобутих на тимчасово окупованій території України, на рівнях професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.2025 р. № 871)⁴.

Створюються безпечні умови перебування учасників освітнього процесу у закладах П(ПТ)О. За оперативною інформацією департаментів

(управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 11 серпня 2025 року на балансі закладів П(ПТ)О налічувалося 213 захисних споруд цивільного захисту місткістю 77,9 тис. осіб. При цьому 223 заклади П(ПТ)О створили умови для здійснення навчання в укриттях місткістю 79,8 тис. осіб. Станом на 11 серпня 2025 року 755 об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту використовуються закладами П(ПТ)О та учасниками освітнього процесу, які укриваються.

109 закладів П(ПТ)О залучили поліцію охорони, 279 закладів встановили комплекс тривожної сигналізації з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування, 275 закладів облаштували необхідні огорожі. Крім того, у 474 закладах П(ПТ)О забезпечено пожежну та техногенну безпеку.

Станом на 01.01.2025 освітню діяльність провадили 653 заклади П(ПТ)О (595 закладів П(ПТ)О державної форми власності та 58 закладів П(ПТ)О – комунальної). З 653 закладів П(ПТ)О: 278 професійних ліцеїв, 160 вищих професійних училищ, 94 центри професійної (професійно-технічної) освіти, 61 професійно-технічне училище, 50 навчальних центрів при установах виконання покарань, 7 закладів П(ПТ)О, що є структурними підрозділами закладів вищої освіти, та 3 професійні коледжі.

Руйнування та пошкодження закладів освіти

В умовах воєнного стану інфраструктура закладів П(ПТ)О продовжує зазнавати втрат. За оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій, станом на 11 серпня 2025 року зруйновано 12 закладів П(ПТ)О, 199 закладів П(ПТ)О мають пошкодження різного ступеню, що складає 37,5 % від загальної кількості закладів П(ПТ)О. 60 закладів П(ПТ)О провели відновлювальні роботи (поточний ремонт), 7 закла-

дів П(ПТ)О провели ремонтні роботи (капітальний ремонт). При цьому у 28,4 % закладів П(ПТ)О завершено відновлені роботи, 3,3 % – завершили ремонтні роботи.

Станом на 1 січня 2025 року 9 закладів П(ПТ)О (6 закладів П(ПТ)О Луганської, 1 заклад Херсонської та 2 заклади Донецької областей) знаходяться на тимчасово окупованих територіях, зв'язок з закладами відсутній.

4.2. Кадрове забезпечення

Станом на 1 січня 2025 року у закладах П(ПТ)О працювали 28,6 тис. педагогічних працівників, з яких 1,8 тис. – внутрішньо переміщені особи, 0,5 тис. – мали статус ветеранів війни. Також у закладах П(ПТ)О працювали: 451 практичний психолог та 331 соціальний педагог. Протягом 2024/2025 навчального року 11,3 тис. педагогічних працівників підвищили кваліфікацію.

4.3. Доступ до освіти та охоплення навчанням

Станом на 01.01.2025 року у закладах П(ПТ)О здобували освіту 214,4 тис. осіб, з яких 8,2 тис. дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 3,8 тис. осіб з інвалідністю.

Створюються умови для реабілітації та адаптації у суспільстві ветеранів війни. За оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій, протягом 2024 року у 66 закладах П(ПТ)О здобували освіту 0,6 тис. осіб, які мали статус ветеранів війни та у 488 закладах – 9,8 тис. дітей ветеранів війни.

Кількість учнів з числа внутрішньо переміщених осіб, які навчалися в закладах П(ПТ)О – 12,7 тис. осіб, з них проживали в гуртожитках – 2,2 тис. осіб.

Організовано проведення понад 900 безкоштовних короткострокових курсів для дорослого населення (у тому числі для внутрішньо переміщених осіб) для отримання часткових кваліфікацій. Протягом 2024 року 10,8 тис. осіб закінчили короткострокові курси. До організації таких курсів долучаються міжнародні партнери (закупівля витратних матеріалів, оплата педагогічним працівникам, наставникам на виробництві тощо).

За оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 1 січня 2025 року здійснювали освітній процес в очному форматі 282 заклади П(ПТ)О, 68 – у дистанційному, 191 – у змішаному.

Станом на травень 2025 року здобували П(ПТ)О за дуальною формою 13 640 здобува-

чів освіти за 87 робітничими професіями у 170 закладах П(ПТ)О. Найбільш поширеними професіями, за якими здійснюється підготовка за дуальною формою, є: кухар, кондитер, офіціант, електрогазозварник, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, штукатур, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, перукар (перукар-модельєр), швачка, кравець.

Найактивніше дуальна форма здобуття П(ПТ)О впроваджується у закладах П(ПТ)О Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Кіровоградської, Львівської, Хмельницької областей та м. Києва.

До впровадження дуальної форми здобуття освіти залучено більше 1 000 суб'єктів господарювання (підприємств, установ, організацій). Наприклад, на Дніпропетровщині активно співпрацюють із закладами професійної (професійно-технічної) освіти такі підприємства: ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат», АТ «Дніпроазот», регіональна філія «Придніпровська залізниця» АТ «Укрзалізниця»; ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод», ТОВ «ДМЗ КОМІНМЕТ», ТОВ Першотравенський ремонтно-механічний завод, ПрАТ ДТЕК Павлоградвугілля», ТОВ «Інтерпайп», ТОВ «Метінвест-промсервіс», ТОВ «Промвагон-комплект», ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат», АТ «Криворізький залізничний комбінат», ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат», ПРАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» та інші.

Протягом 2024/2025 н. р. на навчання до закладів П(ПТ)О поступило 85,2 тис. осіб, з яких 81,8 тис. випускників шкіл, 374 особи з числа незайнятого населення та 3,1 тис. з числа працівників.

ТОП професій, які обирають здобувачі, це: кухар, кондитер, кухар судновий, офіціант судновий, перукар (перукар-модельєр), манікюрник, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, водій автотранспортних засобів, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва,

слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування, слюсар-ремонтник, електрогазозварник.

В Україні вже створено 260 центрів кар'єри у закладах П(ПТ)О, діяльність яких спрямована на допомогу випускникам закладів П(ПТ)О у працевлаштуванні, реалізації їх права на працю та перше робоче місце, а також популяризації П(ПТ)О та профорієнтації серед школярів.

4.4. Міжнародна та проєктна підтримка

У 2025 р. Міністерство освіти і науки України у співпраці з міжнародними партнерами продовжує реалізацію ініціатив, спрямованих на модернізацію та популяризацію професійної (професійно-технічної) освіти. Реалізуються швейцарсько-українські проєкти **«DECIDE: ПРОФТЕХ»** та **«Публічно-приватне партнерство для поліпшення професійної освіти в Україні (EdUP)»**. У межах напрямку «DECIDE: ПРОФТЕХ» об'єднуються зусилля громад, закладів П(ПТ)О, шкіл та бізнесу задля створення ефективної системи профорієнтації та підвищення престижності П(ПТ)О освіти. У 10 громадах вже розпочато пілотування профорієнтаційної роботи з учнями 8–9 класів. Зокрема, у Чернігівському професійному ліцеї залізничного транспорту відкрито перший профорієнтаційний хаб, що став простором для кар'єрних консультацій, ознайомлення з професіями та набуття першого практичного досвіду. У хабі функціонують локації для 3D-моделювання, робототехніки, озеленення, електрики, сантехніки тощо.

У рамках проєкту «Публічно-приватне партнерство для поліпшення професійної освіти в Україні (EdUP)», за підтримки уряду Швейцарії та приватних партнерів, оновлені безпечні укриття. Проєкт EdUP сприяє створенню безпечних, зручних, сучасних, інклюзивних умов для освітнього простору, що сприяють якісному практичному

навчанню, яке неможливе лише в дистанційному форматі. Так, сучасні укриття, які забезпечуватимуть освітній процес у очному форматі відкрито у восьми містах: Запоріжжі (ЗП(ПТ)О «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник», Чернігові (Чернігівський професійний ліцей залізничного транспорту), Миколаєві (Вище професійне училище № 21 м. Миколаєва), Одесі (ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти»), Ромнах (ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»), Полтаві (ДНЗ «Полтавське вище міжрегіональне професійне училище»), Києві (КЗ-П(ПТ)О «Київський професійний коледж цивільного будівництва») та Харкові (ЗП(ПТ)О «Харківський професійний коледж будівництва та промисловості»).

Також у межах проєкту EdUP створено гайдлайн **«Новий профтех»** – посібник із рекомендаціями щодо оновлення навчальних корпусів, майстерень, гуртожитків і територій. Документ розроблено на основі міжнародного досвіду Німеччини, Швейцарії та Австрії з урахуванням українського контексту.

У межах Грантової угоди для Програми екстреного відновлення (Фаза 3) між Японським Агентством міжнародного співробітництва та Урядом України придбано обладнання для 12 закладів П(ПТ)О аграрного спрямування.

Джерела

¹ Про професійну освіту : Закон України від 11.04.2025 № 13107-д. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ji12654a?an=2>.

² Проєкт Концепції професійної орієнтації та кар'єрного консультування у системі освіти України на 2025–2027 роки / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2025/06/20/ho-proyekt-kontseptsiyi-prof-oriyent-ta-karyern-konsult-u-syst-osvity-ukrayiny-na-2025-2027-20-06-2025.docx>.

³ Новий профтех: розроблено посібник для трансформації закладів професійної освіти / М-во освіти і науки України. 2024. 13 листоп. URL: <https://mon.gov.ua/news/novyi-proftek-h-rozrobleno-posibnyk-dlia-transformatsii-zakladiv-profesiinoi-osvity>.

⁴ Про затвердження Порядку визнання результатів навчання, здобутих на тимчасово окупованій території України, на рівнях професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.2025 № 871. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/871-2025-%D0%BF#Text>.

5. ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА

5.1. Функціонування фахової передвищої освіти в умовах збройної агресії РФ проти України: організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов, реалізація освітніх реформ

У період дії воєнного стану фахова передвища освіта (ФПО) в Україні працює в умовах постійних викликів, пов'язаних із безпекою, мобільністю населення та обмеженнями інфраструктури. Урядом країни докладаються великі зусилля, щоб адаптувати ФПО до наявних умов та зробити освітній процес більш гнучким.

Так, значну увагу приділяють провадженню законодавчих ініціатив та норм, які дозволяють організовувати освітній процес з урахуванням безпекових ризиків та мобільності студентів й викладачів. Зокрема, протягом 2024–2025 рр. прийнято наступні законодавчо-нормативні акти за такими спрямуваннями.

Щодо змін правил прийому до закладів ФПО (ЗФПО):

- наказ МОН від 7 лютого 2025 р. № 166 «Про затвердження Порядку прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти в 2025 році»¹, яким визначено чіткі етапи вступу до закладів ФПО та регулює окремі правила для абітурієнтів із тимчасово окупованих територій (ТОТ): допускається подача сканів заяв і документів дистанційно, без електронного підпису; укла-

дення договору з освітнім закладом також стало можливим через скановані копії;

- внесено відповідні зміни до Закону України № 2745-VIII «Про фахову передвищу освіту»² щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності серед здобувачів освіти.

Щодо порядку нарахування та виплати соціальних стипендій (КМУ):

- постанова Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2025 року № 125 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти»³, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти». Тепер соціальні стипендії для студентів ФПО (особливо для ВПО) отримують уточнення – йдеться саме про особи, які переїхали з окупованих територій, або мають житло, пошкоджене чи знищене бойовими діями, інформацію про яке внесено до Державного реєстру майна.

Станом на сьогодні функціонує **732** заклади фахової передвищої освіти, які є відокремленими та невідокремленими структурними підрозділами закладів вищої освіти та самостійними юридичними особами (згідно з даними ЄДЕБО):

- відокремлені структурні підрозділи закладів вищої освіти – **370**;
- невідокремлені структурні підрозділи закладів вищої освіти – **46**;
- заклади освіти, що є самостійними юридичними особами – **316**.

Через обстріли освітня інфраструктура зазнає значних втрат від самого початку повномасштабних бойових дій. Так, за оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій, станом на 11 серпня 2025 року зруйновано **8** закладів ФПО, а **185** пошкоджено, що складає **25,3 %** від загальної кількості ЗФПО. За означений період **44** ЗФПО провели відновлювальні роботи (поточний ремонт), **7** – провели ремонтні роботи (капітальний ремонт). При цьому **22,8 %** закладів ФПО завершили відновлювальні роботи, **3,6 %** – завершили ремонтні роботи.

Частина закладів ФПО знаходиться в окупації або були переміщені на підконтрольні Україні території. Так, за даними МОН, станом на сьогодні кількість закладів на окупованих територіях по областях розподіляється так:

- у Запорізькій обл. налічується **32** заклади ФПО, з них: на окупованих територіях – **16**. Переміщено – **16**, з них: призупинили освітній процес – **1** (працюють тільки директор + бухгалтер). Зв'язок є з усіма закладами;

- у Луганській обл. налічується **16** закладів ФПО, з них: на окупованих територіях – **16**. Переміщено – **16**, з них: призупинили освітній процес – **1** (працюють тільки директор + бухгалтер). Зв'язок є з усіма закладами;

- у Херсонській обл. нараховується **18** закладів ФПО, з них: на окупованих територіях – **6**. Переміщено – **6**. Всі заклади здійснюють освітній процес;

- у Донецькій обл. нараховується **32** заклади ФПО, з них: на окупованих територіях – **13**. Переміщено – **13**, з них: призупинили освітній процес – **3** (працюють тільки директор + бухгалтер).

Після повномасштабного вторгнення рф 24 лютого 2022 року система ФПО в Україні демонструє високий рівень стійкості, забезпечуючи неперервність освітнього процесу.

За даними МОН, освітній процес в закладах освіти здебільшого збережений: так, протягом 2023/2024 н. р. із зареєстрованих на той момент **740** закладів ФПО працювали загалом **616 установ (83,2 %)**, що є свідченням адаптації до складних умов. З працюючих закладів ФПО:

- в очному форматі працювали **104** заклади (16,9 %);
- в дистанційному форматі здійснювали навчання **305** закладів (49,5 %);
- у змішаному форматі провадили освітню діяльність **207** закладів (33,6 %).

Вкрай важливою складовою безпеки студентів, викладачів та персоналу є наявність у закладах ФПО укриттів. У сучасних умовах, коли ри-

зики надзвичайних ситуацій та воєнних загроз залишаються високими, укриття забезпечують можливість захистити життя і здоров'я учасників освітнього процесу. Це не лише вимога державних стандартів та норм цивільного захисту, а й важливий фактор психологічної впевненості та стабільності у освітньому середовищі.

За оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 11 серпня 2025 року на балансі закладів ФПО налічувалося 302 захисні споруди цивільного захисту місткістю 103,2 тис. осіб. При цьому 344 ЗФПО створили умови для здійснення навчання в укриттях місткістю 290,5 тис. осіб. Також станом на цей період 1985 об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту використовуються закладами ФПО та учасниками освітнього процесу, які укриваються.

5.2. Працівники (викладацький склад) закладів фахової передвищої освіти

За даними Держстату станом на початок 2024/2025 н. р. викладацький склад ЗФПО України налічував: **44 067 осіб**, з яких жінки становили **29 366 осіб**. У тому числі:

- наукові працівники: всього – **112 осіб**, з них жінок – **63 особи**;
- науково-педагогічні працівники: всього – **4 086 осіб**, з них жінок – **2 556 осіб**;
- педагогічні працівники: всього – **39 869 осіб**, з них жінок – **26 747 осіб**.

У закладах ФПО наявність персоналу з вченим званням та науковим ступенем є важливим чинником підвищення якості надання освітніх послуг. Участь таких фахівців в освітньому процесі сприяє формуванню у здобувачів освіти аналітичного мислення, професійної культури та здатності застосовувати знання в реальних умовах.

На початок 2024/2025 н. р. в Україні науковий ступінь та вчене звання в мережі закладів ФПО мали:

✓ серед наукових працівників:

● науковий ступінь:

- доктора філософії/ кандидата наук – **22 особи**;
- доктора наук – **2 особи**.

● вчене звання:

- старшого наукового співробітника (старшого дослідника) – **2 особи**;
- доцента – **8 осіб**;
- професора – **1 особа**.

✓ серед науково-педагогічних працівників:

● науковий ступінь:

- доктора філософії/ кандидата наук – **1 626 осіб**;
- доктора наук – **265 осіб**;

● вчене звання:

- старшого наукового співробітника (старшого дослідника) – **19 осіб**;
- доцента – **915 осіб**;
- професора – **202 особи**;

✓ серед педагогічних працівників:

● науковий ступінь:

- доктора філософії/ кандидата наук – **2 987 осіб**;
- доктора наук – **211 осіб**;

● вчене звання:

- старшого наукового співробітника (старшого дослідника) – **27 осіб**;
- доцента – **1 192 особи**;
- професора – **157 осіб**.

За даними МОН, кошти державного бюджету, передбачені на оплату праці педагогічних працівників закладів ФПО перераховуються в повному обсязі на бюджетні рахунки розпорядників коштів

нижчого рівня (місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти) відповідно до встановлених помісячним розписом державного бюджету на 2025 рік лімітів.

Реалізація освітніх реформ у 2025 р. у сегменті ФПО

Якщо окреслити станом на серпень 2025 року основні напрямки реформ в сегменті ФПО, то можна виокремити такі найбільш значущі:

1. Гармонізація класифікацій і оновлення переліку спеціальностей. Так, 30 серпня 2024 року постановою Кабінету Міністрів України затвердив зміни до Переліку галузей знань і спеціальностей⁴, що забезпечують підготовку здобувачів вищої й фахової передвищої освіти. Це стало узгодженням з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED) і важливий крок до інтеграції ФПО у європейський освітній простір.

2. Обов'язкова військова підготовка в ЗФПО. Уряд України погодив Порядок проведення початкової загальновійськової підготовки у школах, училищах і коледжах⁵. Цю підготовку мають пройти всі учні та студенти, які здобувають профільну середню освіту в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), спеціалізованої, фахової передвищої освіти усіх форм власності.

5.3. Охоплення навчанням та забезпечення рівного доступу до фахової передвищої освіти

Динаміка розподілу чисельності здобувачів ЗФПО за формами організації освітнього процесу впродовж 2024/2025 н. р.

Згідно даних Держстату, станом на 1 вересня 2024 р. загальний контингент здобувачів ФПО налічував майже **383,5 тис. осіб**, що на 33,5 тис. осіб більше у порівнянні з попереднім роком. Такі данні є доволі позитивними, адже демонструють поступове зростання інтересу до сегменту фахової передвищої освіти. З них:

- **360,5 тис. осіб** навчаються за денною формою здобуття освіти (+38,5 тис. осіб до попереднього року);

- **1,0 тис. осіб** – вечірньою (цифра не змінилася порівняно з попереднім роком);

- майже **22 тис. осіб** здобувають освіту заочно (–5 тис. осіб до попереднього року).

Причому, на місцях державного або регіонального замовлення у 2024/2025 н. р. навчається **216,3 тис. осіб**, (–8,2 тис. осіб до попереднього року), а за кошти фізичних/юридичних осіб – **167,2 тис. осіб** (+41,7 тис. осіб відповідно).

Серед галузей знань у 2024/2025 н. р. лідерами за кількістю здобувачів, що проходять підготовку є:

- Управління та адміністрування – **28 013** осіб;
- Охорона здоров'я – **14 689** осіб;
- Аграрні науки та продовольство – **14 090** осіб;
- Транспорт – **11 799** осіб;
- Інформаційні технології – **11 639** осіб.

Кількість студентів у ЗФПО на початок 2024/2025 н. р. за освітніми рівнями та ступенями розподілилась таким чином:

- молодший спеціаліст – **612** осіб;
- фаховий молодший бакалавр – **376 803** особи;
- молодший бакалавр – **189** осіб;
- бакалавр – **5 788** осіб.

За даними МОН, для одночасного здобуття у закладах ФПО загальної середньої освіти на основі базової середньої освіти станом на 20 жовтня 2024 року зараховано **83 211** осіб.

Згідно даних Держстату, у 2024 р. заклади ФПО закінчили **80 866 осіб** (–6 718 осіб порівняно з попереднім роком), з яких:

- **69 915 осіб** навчалися за денною формою здобуття освіти (–4 099 осіб порівняно з попереднім роком);

- **251 особа** – за вечірньою (+90 осіб порівняно з попереднім роком);

- **10 669 осіб** – за заочною (–2 730 осіб порівняно з попереднім роком);

- **31 особа** – навчалися дистанційно.

Якщо говорити про гендерний розподіл студентів, то кількість жінок серед студентів ЗФПО на початок 2024/2025 н. р. становила усього **149 792** осіб, або **39,1 %** від загальної кількості студентів. З вказаної кількості за денною формою здобуття освіти навчаються **138 276** осіб, або

38,4 % від загальної кількості студентів денної форми здобуття освіти.

Розподіл жінок-студенток у закладах ФПО за віком демонструє широкий віковий спектр, що має важливе соціальне та освітнє значення. Переважна більшість (**131 611** осіб) належить до групи **14–20** років, що підтверджує актуальність ЗФПО як стартового етапу професійної підготовки молоді. Водночас значна кількість студенток віком **21–39** років (понад **12 тис. осіб**) свідчить про популярність перекваліфікації та здобуття нових компетентностей серед дорослого населення.

Наявність доволі значної кількості жінок серед студентів ФПО є важливим показником розвитку освітнього середовища та рівності можли-

востей і є свідченням того, що жінки мають доступ до якісної професійної підготовки та можуть реалізовувати свій потенціал у різних галузях економіки. Такий рівень участі сприяє підвищенню гендерного балансу у сфері праці, розширює кадровий резерв та формує різноманітність підходів до вирішення професійних завдань. А присутність жінок старших вікових категорій, включно з групою **60+** (а це **86** осіб станом на початок 2024/2025 н. р.), демонструє принцип «освіти впродовж життя» та підкреслює доступність фахової освіти для всіх. Така різновікова структура збагачує освітнє середовище, сприяє обміну досвідом між поколіннями та формує більш гнучку й адаптивну систему підготовки фахівців.

Результати вступної кампанії 2024 року

Згідно даних Держстату, станом на 1 вересня 2024 р. до закладів ФПО прийнято **160 966 осіб**, з яких:

- **153 947 осіб** навчаються за денною формою здобуття освіти;
- **313 осіб** – вечірньою;
- **6 682 особи** – заочною;
- **24 особи** – дистанційною.

На місця державного або регіонального замовлення вступило **65 228 осіб**, а за кошти фізичних/юридичних осіб навчаються **95 731 особа** відповідно.

За освітньо-професійними та освітнім ступенями вступники 2024 року розподілились так:

- фаховий молодший бакалавр – **159 237 осіб**;
- бакалавр – **1 729 осіб**.

Найбільше заяв на здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра абітурієнти 2024 року подали на такі спеціальності: 223 «Медсестринство», 081 «Право», 071 «Облік і оподаткування», 076 «Підприємництво та торгівля», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 192 «Будівництво та цивільна інженерія», 181 «Харчові технології», 133 «Галузеве машинобудування», 241 «Готельно-ресторанна справа».

5.4. Міжнародна співпраця

Міжнародна підтримка П(ПТ)О та ФПО в Україні у 2023–2025 рр. стала важливим фактором збереження їх стабільності та модернізації в умовах війни. Попри виклики безпеки та зменшення внутрішнього фінансування, міжнародні партнери – ЄС, Швейцарія, Фінляндія, Японія, міжнародні фонди та глобальні освітні програми – спрямували ресурси на оновлення матеріально-технічної бази, цифровізацію процесів, підвищення кваліфікації викладачів і розширення можливостей здобувачів. Ця співпраця заклала фундамент для подальшої інтеграції української системи П(ПТ)О та ФПО до європейського освітнього простору та сприяла адаптації програм під потреби ринку праці в умовах відновлення країни. Серед основних партнерів України можна зазначити:

1. Європейський Союз (через програми EU4Skills, Erasmus+, Team Europe тощо):

● EU4Skills: Better Skills for a Modern Ukraine.

Дана програма активно діяла до кінця 2023 року. Під її егідою понад 25 ЗФПО отримали IT-обладнання (лептопи, інтерактивні панелі), що забезпечило дистанційне навчання для понад 16 000 студентів; 183 000 підручників та 400 генераторів на підтримку роботи закладів у зонах переселення.

У 2024 р. модернізація продовжилася: зокрема, ПТУ № 7 у Кременчуці отримала 17 од. робочого обладнання на суму більше 51 млн грн, що оновило 72 технічні робочі місця.

● Erasmus+ Capacity Building in VET (CBVET).

У серпні 2024 року 20 українських закладів BET долучено до 7 нових проектів Erasmus+, реалізо-

ваних у партнерстві з 55 організаціями із 16 країн. Гранти від 100 000 євро до 400 000 євро на проєкт можуть покривати модернізацію освітніх програм, інфраструктуру, методологію, стажування.

У лютому 2025 року МОН та Національний офіс Erasmus+ анонсували нову підтримку VET-закладів у підготовці заявок до Erasmus+ та посилення співпраці з європейськими інституціями.

● **Ukraine Facility та підготовка до повної асоціації Erasmus+.** На конференції Ukraine Recovery Conference (лютий–липень 2025) ЄС оголосив підготовку до повної асоціації України до програми Erasmus+ та інвестицію 5 млн євро для друку ~2 млн підручників для 2025/2026 н. р.

2. **Швейцарсько-українська ініціатива DECIDE: VET:** розпочата в березні 2024 року з бюджетом 2 млн CHF (~80 млн грн). Її мета – підтримка реформи VET: передача установ на муніципалітети, створення методичних центрів, нова модель фінансування, розвиток спрямування профорієнтації. Пілотні проєкти охопили 10 закладів у 6 регіонах, створюючи кар’єрні хаби й налагоджуючи співпрацю з бізнес-організаціями.

3. **Фінляндія через проєкт Bridge2Skills (EDUFI):** проєкт стартував у 2024 р. і триватиме до 2026, загальний бюджет – 2,2 млн євро, він реалізується для 10 пілотних закладів освіти у Волинській, Київській та Тернопільській областях. Фокуси: підготовка керівництва та викладачів,

створення нових професійних кваліфікацій, цифрова модернізація.

4. **Skills4Recovery (EU, Польща, Естонія):** проєкт започатковано у 2023 р., бюджет збільшено до 25,5 млн євро. Його ціль – навчити близько 4 700 фахівців у сферах будівництва, агро-, IT та підтримати щонайменше 50 VET-закладів.

5. **JICA – японська підтримка аграрної освіти:** в рамках даної ініціативи шість професійних аграрних шкіл отримали сучасну техніку: трактори з GPS, сівалки, плуги тощо – друга хвиля поставок, перша включала ще 6 закладів

6. **Інші програми та донори:**

● **Skills Alliance for Ukraine** – це ініціатива МБПП, ILO та інших донорів – всього понад 79 організацій). Програма орієнтована на цифрову освіту, інклюзію, визнання кваліфікацій EU.

● **Education Cannot Wait, EdUP (Swisscontact), JICA та фонди Visegrad і International Renaissance Foundation** продовжують підтримку через гранти, партнерство, мобільність та освіту навіть у кризовий період.

Варто зазначити, що в основному, міжнародна підтримка П(ПТ)О та ФПО в Україні зосереджена на модернізації інфраструктури, цифровізації, реформі освітнього контенту та розвитку професійних кваліфікацій. Багато ініціатив також спрямовані на стале відновлення та інтеграцію в європейські освітні стандарти.

Джерела

¹ Про затвердження Порядку прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти в 2025 році : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.02.2025 № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0293-25#Text>.

² Зміни до Закону України № 2745 VIII «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4186-20#n29>.

³ Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2025 № 125. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/125-2025-%D0%BF#Text>.

⁴ Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 1021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#n2>.

⁵ Про затвердження Порядку проведення початкової загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2024 № 1393. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-2024-%D0%BF#n10>.

6. ВИЩА ОСВІТА

6.1. Функціонування вищої освіти в умовах збройної агресії рф проти України: організація освітньої діяльності, руйнування та пошкодження закладів освіти, створення безпечних умов

Із самого початку війни МОН стало оперативно реагувати на події, які впливали на діяльність закладів вищої освіти (ЗВО). Міністерство постійно приймає та запроваджує на практиці накази, методичні рекомендації й офіційні роз'яснення щодо адаптації роботи ЗВО у воєнний період.

Слід зазначити, що під час військової агресії питання збереження функціонування, збереження педагогічних та науково-педагогічних колективів і контингенту студентів, гарантування їх безпеки тощо стали найбільш нагальними й ключовими для МОН, адміністрацій та колективів ЗВО, інших органів центральної та регіональної влади, військових структур і підрозділів.

Законодавчо-нормативне забезпечення діяльності ЗВО в умовах воєнного стану, як і освітньої сфери в цілому, здійснюється в межах і відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами та доповненнями)¹; Указу Президента України

«Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022, затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»» від 24.02.2022 № 2102-IX²; Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами від 15.03.2022)³, а також згідно з іншими нормативно-правовими актами України.

Реформи вищої освіти в Україні були спрямовані на підвищення якості освітніх послуг, інтеграцію в європейський освітній простір та адаптацію до сучасних викликів, зокрема в умовах воєнного стану, як-от: підвищення ефективності та якості діяльності провайдерів послуг з вищої освіти, законодавчо-нормативне функціонування й підтримка освітньої сфери (в частині вищої освіти) в умовах воєнного стану, приведення нормативно-правової бази сфери вищої освіти у відповідність зі стандартами ЄС.

Законодавчо-нормативні акти відповідного спрямування, які прийнято у 2024–2025 рр.:

Закон України «Про внесення змін до окремих законів щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу»⁴;

Розпорядження КМУ від 07.06.2024 № 527-р «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024–2026 роки»⁵;

Наказ МОН від 07.02.2024 № 134 «Про затвердження змін до обсягів державного замовлення за освітнім ступенем бакалавра для закладів вищої освіти, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України»⁶;

Наказ МОН від 06.03.2024 № 266 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році»⁷;

Наказ МОН від 03.04.2024 № 441 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти»⁸;

Наказ МОН від 19.04.2024 № 555 «Про визначення переліку закордонних населених пунктів, на території яких у 2024 році буде створено пункти проведення зовнішнього незалежного оцінювання, у яких проводяться вступні випробування, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти, під час основної сесії»⁹;

Наказ МОН від 24.06.2024 № 910 «Про деякі особливості набуття та поновлення статусу здобувача вищої освіти у 2024 році»¹⁰;

Наказ МОН від 18.11.2024 № 1623 «Про затвердження Положення про Раду з питань співпраці з органами студентського самоврядування закладів вищої освіти при Міністерстві освіти і науки України»¹¹;

Постанова КМУ від 17.01.2025 № 44 «Про внесення змін до Порядку державного визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання, виданих закладами вищої духовної освіти»¹²;

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти»¹³;

Постанова КМУ від 15.07.2025 № 861 «Про внесення змін до Порядку реалізації експериментально-го проекту щодо надання державних грантів на здобуття вищої освіти»¹⁴.

Загальна характеристика закладів вищої освіти у воєнний період

На початок 2024/2025 н. р. в Україні (за офіційними статистичними даними) функціонувало 314 закладів вищої освіти, з них 173 (55,1 %) державні (підпорядковані МОН – 109, МОЗ – 15, Міністерству культури та стратегічних комунікацій України – 15, МВС – 13, Міністерству оборони України – 9, решті міністерств і державних служб – 12); 34 (10,8 %) комунальних та 107 (34,1 %) приватних ЗВО (рис. 6.1).

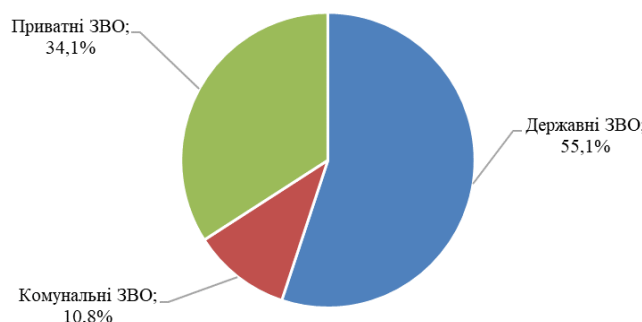

Рис. 6.1. Заклади вищої освіти України на початок 2024/2025 н. р., %

Побудовано за офіційними статистичними даними Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

Масштаби руйнувань і пошкоджень закладів вищої освіти

Відкрита російська агресія проти України, що вилилася в початок війни з 24 лютого 2022 р., призвела до величезних матеріальних збитків, зокрема для вітчизняної системи освіти. За оперативною інформацією платформи «Освіта під загрозою»¹⁵ станом на 1 серпня 2025 року постраждали 4 139 закладів освіти України (що на 8,9 % більше порівняно з цією датою 2023 року),

з них 394 заклади повністю зруйновано, а 3 745 – частково пошкоджено. Серед цих закладів освіти повністю зруйновано 4 ЗВО. У регіональному розрізі зруйновані заклади розміщувалися в Донецькій (2 ЗВО), Херсонській та Дніпропетровській областях. Частка зруйнованих ЗВО серед загалу руйнувань закладів освіти становить 1,0 %. Значно більшою є кількість пошкоджених ЗВО. Так,

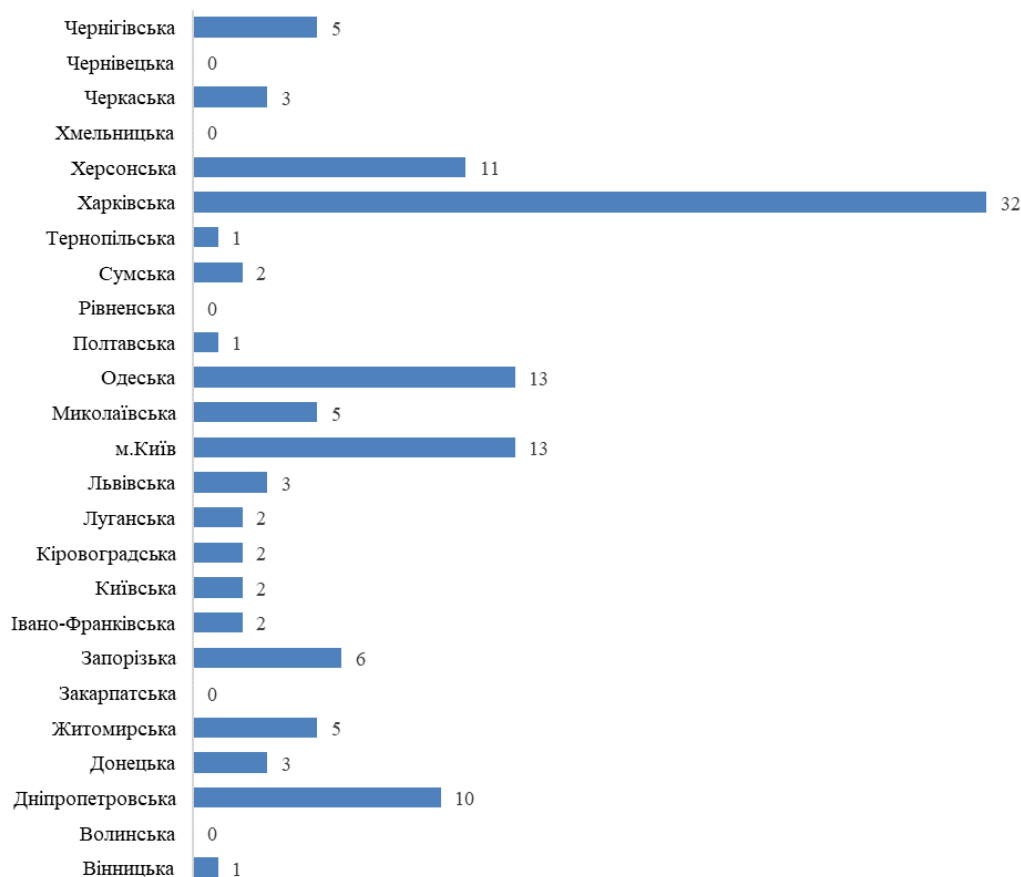

Рис. 6.2. Регіональний розподіл пошкоджених закладів вищої освіти України (станом на 11.08.2025), од.

Побудовано за оперативними даними МОН. URL: <https://mon.gov.ua/>.

на початок серпня 2025 року пошкоджено 122 таких закладів, що в 1,8 раза більше порівняно з цією датою 2023 року. Частка пошкоджених ЗВО в загальній пошкоджених закладів освіти складала 3,4 %. У цілому в регіональному розрізі пошкодження стосувалися ЗВО 19 регіонів країни (16 – у липні 2023 р.), але найбільше пошкоджень такі заклади зазнали в Харківській (32 ЗВО (23 – у липні 2023 р.)) та Херсонській (11 ЗВО) областях,

в Одеській області та м. Києві (по 13 ЗВО). У цих чотирьох регіонах країни сконцентровано більше половини (56,6 %) усіх частково пошкоджених ЗВО (рис. 6.2).

За оперативними даними МОН станом на 11 серпня 2025 року у 37 ЗВО (30,3 %) було проведено відновлюваний (поточний) ремонт, а у 8 ЗВО (6,6 %) – капітальний ремонт.

Переміщені заклади вищої освіти. Проблеми функціонування в умовах воєнного стану

У зв'язку зі збройною агресією рф проти України, що триває, і з метою збереження життя та здоров'я громадян України, створення безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану для учасників освітнього процесу, ЗВО з тимчасово окупованих та прифронтових територій було тимчасово переміщено до інших регіонів країни. З областей, де ведуться активні бойові дії, та з прифронтових територій станом на 1 серпня 2025 року, за аналізом нормативної бази МОН, переміщено 33 ЗВО (з урахуванням першої хвилі переміщення, починаючи із середини 2014 року) і 64 відокремлених структурних підрозділи (ВСП) ЗВО державної, комунальної й приватної форми власності. Таким чином, за період із середини 2014 р. до теперішнього часу через війну та агресію з боку рф в Україні було переміщено майже 100 закладів відповідних рівнів освіти.

Серед 33 переміщених ЗВО:

- 6 закладів було реорганізовано та/чи приєднано до інших ЗВО (Донецький державний університет управління, Донбаський державний технічний університет, Луганський національний аграрний університет, Донбаська національна академія будівництва і архітектури, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського та Луганський університет внутрішніх справ імені Е. Дідоренка);

- із 27 переміщених ЗВО, які зберегли свій юридичний статус та функціонують, 14 ЗВО були з Донецької, 8 – із Херсонської, 7 – з Луганської, 3 – із Запорізької (всі розміщено в місті Запоріжжі) областей і 1 ЗВО (Таврійський національний університет імені академіка Вернадського) – з АР Крим;

- 17 ЗВО було переміщено з Донецької, Луганської областей і АР Крим із початком загарбницьких ворожих дій країни-агресора. Починаючи із середини 2014 р., 6 з них були приєднані до інших ЗВО країни, а решта у більшості своїй була вимушена знову переміщуватися до безпечні-

ших регіонів країни після широкомасштабного вторгнення ворога, як правило в березні – квітні 2022 р.;

- 33 ЗВО переміщувалися до 13 областей країни та м. Київ;

- найбільше переміщених ЗВО прийняла столиця країни (5), Запорізька (4), Дніпропетровська (3), Кіровоградська (3), Вінницька та Одеська (по 2 заклади) області. Крім цього, по одному ЗВО перемістилися до міст Івано-Франківська, Луцька, Тернополя, Рівного, Миколаєва, Хмельницького, Дрогобича та Полтавської області;

- у більшості випадків переміщені університети розташувалися на території споріднених за галузями освіти ЗВО чи в інших закладах освіти;

- серед 27 переміщених ЗВО, які зберегли свій юридичний статус та функціонують, 22 мають форму державної власності, з яких 18 підпорядковано МОН, 2 – МОЗ та по одному – МВС та Мінікультури.

Серед ключових проблем функціонування переміщених ЗВО можна виділити:

- втрата профорієнтаційної бази серед молоді, попередніх сталих зв'язків з органами регіональної влади, органами місцевого самоврядування та роботодавцями;

- статус переміщеного ЗВО та дистанційна форма навчання часто-густо відштовхують абітурієнтів, особливо із столиці, західних регіонів країни та іноземців;

- переміщені ЗВО у нових регіонах перебування мають недостатньо наявних ресурсів для повноцінного функціонування та надання якісних послуг у сфері вищої освіти;

- низька «вартість» пільг та преференцій для переміщених ЗВО в цілому та для абітурієнтів зі статусом ВПО, зокрема;

- прифронтове розташування окремих переміщених ЗВО та підприємств, де знаходяться їхні навчально-виробничі площі, обладнання та лабораторії не дозволяють вибудовувати реальну політику подальшого функціонування закладу.

6.2. Викладацький склад закладів вищої освіти

За даними Держстату станом на 1 січня 2025 року облікова чисельність наукових працівників в ЗВО країни становила 786 осіб, науково-педагогічних працівників – 103 960 осіб, педагогічних працівників – 8 251 особа (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Викладацький склад ЗВО за регіонами на початок 2024/2025 н. р., осіб

Регіон	Наукові працівники		Науково-педагогічні працівники		Педагогічні працівники	
	усього	з них жінок	усього	з них жінок	усього	з них жінок
Україна	786	333	103 960	59 486	8 251	5 229
Вінницька обл.	27	20	3 122	1 911	285	225
Волинська обл.	12	7	1 895	1 168	396	288
Дніпропетровська обл.	37	20	6 359	3 655	744	506
Донецька обл.	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с
Житомирська обл.	4	1	1 482	877	53	41
Закарпатська обл.	6	3	2 579	1 455	224	144
Запорізька обл.	13	5	3 581	2 078	385	270
Івано-Франківська обл.	9	3	3 615	2 104	402	244
Київська обл.	3	2	1 408	849	24	16
Кіровоградська обл.	19	9	1 643	920	62	36
Луганська обл.	–	–	–	–	–	–
Львівська обл.	142	38	11 271	6 039	558	199
Миколаївська обл.	7	2	1 800	991	125	78
Одеська обл.	20	9	6 603	3 971	274	180
Полтавська обл.	6	3	3 367	2 056	584	392
Рівненська обл.	3	1	2 152	1 122	401	260
Сумська обл.	9	4	1 925	1 161	16	9
Тернопільська обл.	1	1	2 726	1 548	30	20
Харківська обл.	88	34	13 515	7 522	325	169
Херсонська обл.	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с
Хмельницька обл.	43	20	2 727	1 501	94	57
Черкаська обл.	12	10	2 619	1 642	667	461
Чернівецька обл.	13	9	1 937	1 156	57	43
Чернігівська обл.	13	3	1 157	677	121	61
м. Київ	296	128	26 209	14 958	2 384	1 520

Складено за офіційними статистичними даними Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

6.3. Охоплення навчанням та забезпечення рівного доступу до вищої освіти

Загальна чисельність здобувачів вищої освіти (ЗВО, відокремлені структурні підрозділи) (за офіційними статистичними даними) на початок 2024/2025 н. р. становила 956 407 осіб, з них на денній формі навчалися 747 030 осіб, або 78,1 % (табл. 6.2). За освітніми рівнями та ступенями здобувачі розподілилися таким чином: молодший спеціаліст (освітньо-кваліфікаційний рівень) – 186 осіб; фаховий молодший бакалавр (освітньо-професійний ступінь) – близько 23 600 осіб; молодший бакалавр (освітній або освітньо-професійний ступінь) – 447 осіб; бакалавр (освітній ступінь) – 713 497 осіб; спеціаліст (освітньо-кваліфікаційний рівень) – 69 осіб; магістр (освітній ступінь) – 217 827 осіб (рис. 6.3). У ЗВО здобували ступінь доктора філософії – 52 247 осіб, а 219 осіб – ступінь доктора мистецтв.

Таблиця 6.2

Розподіл здобувачів вищої освіти за формами навчання на початок 2024/2025 н. р., осіб

Форма навчання	Кількість здобувачів вищої освіти	В закладах заснованих на формі власності		
		державній	комунальній	приватній
Денна	747 030	645 842	73 733	27 455
Вечірня	804	359	158	287
Заочна	206 279	165 960	35 369	4 950
Дистанційна	2 290	1 495	795	–
Екстернат	4	4	–	–
Всього	956 407	813 660	110 055	32 692

Складено за офіційними статистичними даними Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

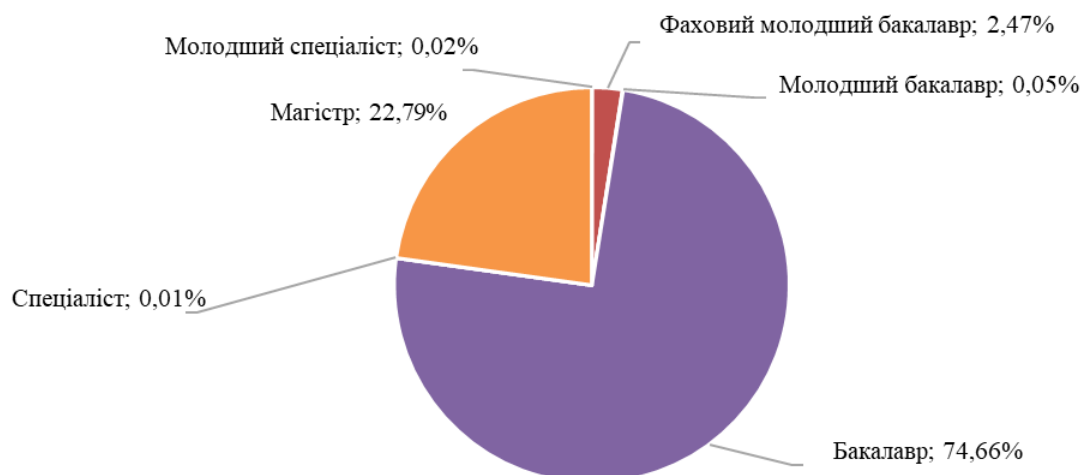

Рис. 6.3. Розподіл здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями (рівнями) на початок 2024/2025 н. р., %

Побудовано за офіційними статистичними даними Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

Важливим результатом діяльності МОН, більшості керівників ЗВО, інших стейкхолдерів національного й регіонального рівнів стало те, що наразі їм вдалося повністю адаптувати освітній процес та функціонування закладів до особливостей і викликів воєнного стану в Україні. Завдяки цьому всі ЗВО перейшли на прийнятні для

них форми навчання, стали подавати поточну й офіційну інформацію в установлені терміни. Для полегшення організації освітнього процесу МОН запропонував «Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти»¹⁶, які зараз більшість ЗВО використовують у поточній роботі.

Джерела

¹ Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

² Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24.02.2022 № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.

³ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

⁴ Про внесення змін до окремих законів щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу : Закон України від 23.04.2024 № 3642-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3642-20#Text>.

⁵ Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024–2026 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>.

⁶ Про затвердження змін до обсягів державного замовлення за освітнім ступенем бакалавра для закладів вищої освіти, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.02.2024 № 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0509-24#Text>.

⁷ Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.03.2024 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-24#Text>.

⁸ Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 03.04.2024 № 441. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti>.

⁹ Про визначення переліку закордонних населених пунктів на території яких у 2024 році буде створено пункти проведення зовнішнього незалежного оцінювання, у яких проводяться вступні випробування, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти, під час основної сесії : наказ Міністерства освіти і науки України від 19.04.2024 № 555. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-viznachennya-pereliku-zakordonnih-naselenih-punktiv-na-teritoriyi-yakih-u-2024-roci-bude-stvoreno-punkti-provedennya-zovnishnogo>.

¹⁰ Про деякі особливості набуття та поновлення статусу здобувача освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 24.06.2024 № 910. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0945-24#Text>.

¹¹ Про затвердження Положення про Раду з питань співпраці з органами студентського самоврядування закладів вищої освіти при Міністерстві освіти і науки України : наказ Міністерства освіти і науки України від 18.11.2024 № 1623. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-polozhennia-pro-radu-z-pytan-spivpratsi-z-orhanamy-studentskoho-samovriadvannia-zakladiv-vyshchoi-osvity-pri-ministerstvi-osvity-i-nauky-ukrainy>.

¹² Про внесення змін до Порядку державного визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання, виданих закладами вищої духовної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2025 № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2025-%D0%BF#Text>.

¹³ Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти : Закон України 09.04.2025 № 3791-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3791-20#Text>.

¹⁴ Про внесення змін до Порядку реалізації експериментального проекту щодо надання державних грантів на здобуття вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України, від 15.07.2025 № 861. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/861-2025-%D0%BF#Text>.

¹⁵ Освіта під загрозою. URL: <https://saveschools.in.ua/>.

¹⁶ Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf>.

7. ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ

Повномасштабна збройна агресія РФ проти України змінила пріоритети державного фінансування на користь оборонних видатків та фінансування української армії. Це перервало тенденцію до стабільного зростання загальних видатків на освіту. Загалом у 2022 р. видатки зведеного бюджету на освіту становили 290,76 млрд грн (6,2 % ВВП); у 2023 р. видатки зросли до 308,63 млрд грн (4,7 % ВВП); у 2024 р. видатки на освіту склали 348,43 млрд грн (4,6 % ВВП). У 2025 р. заплановано видатки в обсязі 367,27 млрд грн (рис. 7.1).

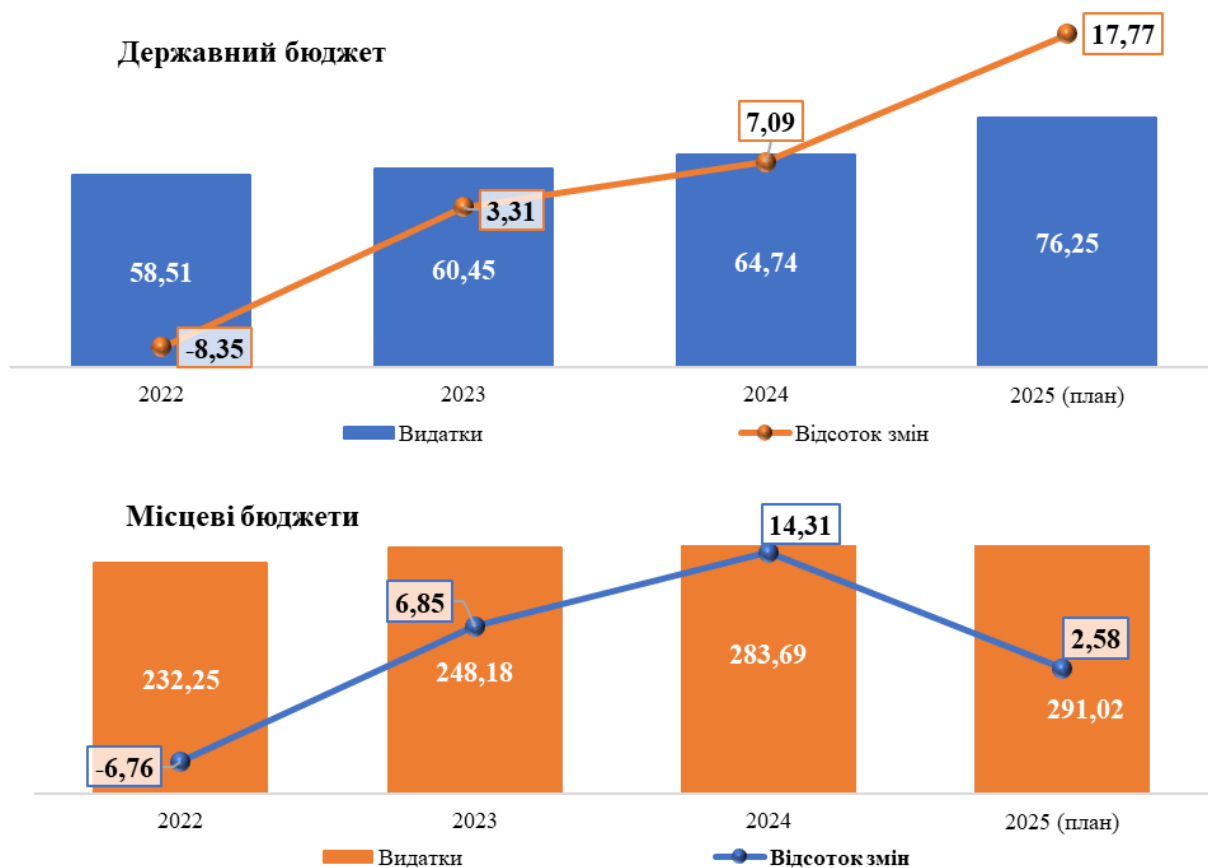

Рис. 7.1. Видатки на освіту із державного й місцевих бюджетів протягом 2022–2025 рр. та відповідні зміни, млрд грн, %

Побудовано за даними Державного веб-порталу бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua>.

Видатки субвенції на освітні потреби у 2022 р. дорівнювали 99,09 млрд грн, 2023 р. – 93,09 млрд грн, у 2024 р. – 113,71 млрд грн. На 2025 рік заплановано виділити 131,03 млрд грн.

У 2024 р. окрім освітньої субвенції було виділено кошти на 10 цільових субвенцій загальним обсягом 9,53 млрд грн. У 2025 році також заплановано виділити кошти в обсязі 24,35 млрд грн на фінансування 12 цільових субвенцій. Найбільшими з них є субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на:

- реалізацію публічного інвестиційного проєкту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» – 2,0 млрд грн;

- здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти – 11,99 млрд грн;

- реалізацію публічного інвестиційного проєкту на облаштування безпечних умов у закладах, що надають загальну середню освіту (облаштування укриттів), зокрема військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеях, ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою – 6,2 млрд грн;

- реалізацію публічного інвестиційного проєкту на придбання обладнання, створення та модернізацію (проведення реконструкції та капітального ремонту) їдальень (харчоблоків) закладів освіти, зокрема військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою – 0,96 млрд грн;

- реалізацію публічного інвестиційного проєкту на безперешкодний доступ до якісної освіти – шкільні автобуси – 1,6 млрд грн.

Таблиця 7.1

Видатки зведеного бюджету на освіту у 2022–2024 рр. (за рівнями освіти)

Напрямок	2022 рік			2023 рік			2024 рік		
	Видатки, факт, млрд грн	Чисельність здобувачів освіти, осіб	На одного здобувача, грн	Видатки, млрд грн	Чисельність здобувачів освіти, осіб	На одного здобувача, грн	Видатки, млрд грн	Чисельність здобувачів освіти, осіб	На одного здобувача, грн
Дошкільна освіта	40,7	1 111 358	36 629,53	45,3	739 722	61239,22	50,7	845 596	59957,71
Загальна середня освіта	145,3	4 230 358	34 346,84	150,3	4 041 976	37184,78	169,5	3 743 887	45273,80
Професійна (професійно-технічна) освіта	15,5	243 825	63 571,73	16,2	230 474	70289,92	17,3	214 395	80692,18
Фахова передвища освіта	14,9	362 485	41 059,28	14,9	331 488	44948,84	16,7	383 454	43551,51
Вища освіта	45,9	973 205	47 116,50	46,5	1 112 965	41780,29	47,8	956 407	49978,72

Складено за: Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua>; Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

ВИСНОВКИ

Протягом 2024/2025 н. р. система освіти України переконливо довела свою стійкість та адаптивність, забезпечуючи безперервність освітнього процесу в умовах повномасштабної війни. Завдяки системним та гнучким рішенням вдалося зберегти функціонування абсолютної більшості освітніх установ, відновити частину пошкодженої інфраструктури та розширити кількість закладів освіти, що працюють в очному або змішаному форматах, повертаючи дітей до навчання у колективах.

Системні реформи, зокрема в дошкільній та загальній середній освіті, забезпечили якісну трансформацію змісту освіти, підходів до вдосконалення навчання та розширення інфраструктури. Запровадження оновленого законодавства та стандартів створює міцне підґрунтя для формування інклюзивного, гнучкого та орієнтованого на дитину освітнього середовища. Системного характеру набув розвиток інклюзії, а розширення навчальних технологій для дистанційної та мережевої форм навчання дало змогу охопити освітніми послугами учнів у найбільш небезпечних регіонах.

Одним із ключових здобутків стала практична реалізація стратегічної ініціативи «Школа офлайн» та розбудова безпечної освітньої інфраструктури. Це дало змогу суттєво збільшити кількість дітей, які повернулися до традиційного очного навчання. Цілеспрямовані інвестиції в укриття, закупівля додаткових шкільних автобусів, технічне оснащення та створення нових навчальних матеріалів зміцнили спроможність закладів освіти ефективно працювати навіть у прифронтових громадах.

Міжнародна підтримка залишається одним із вирішальних факторів для збереження та розвитку української освітньої системи. Ефективна співпраця з міжнародними організаціями сприяла модернізації освітнього процесу, впровадженню інноваційних освітніх технологій, забезпеченню українських педагогів сучасними ресурсами та наданню психосоціальної підтримки учням.

Професійна (професійно-тенічна), фахова передвища та вища освіти України продемонстрували стратегічну гнучкість, адаптуючись до потреб ринку праці та майбутньої післявоєнної відбудови. Запроваджувалися орієнтовані на практику освітні програми, розвивалась дуальна освіта, поглиблювалося міжнародне партнерство, спрямоване на підвищення якості підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Підсумовуючи, можемо сказати, що українській освіті у 2024/2025 н. р. вдавалося не просто виживати, а й закладати фундамент для свого майбутнього розвитку. Послідовне впровадження реформ, синергія спрямування національних і міжнародних ресурсів у ключові ланки освіти, розвиток інноваційного підходу до організації освітнього процесу формують міцні передумови для подальшої модернізації української освітньої системи, яка має стати одним із ключових драйверів відновлення національної економіки та європейської інтеграції України.